

Årsredovisning 2024

Innehållsförteckning

Årsredovisning 2024	1
Innehållsförteckning	2
Generaldirektören har ordet	3
1 Om Rättsmedicinalverket	5
1.1 Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp	6
2 Om årsredovisningen	7
2.1 Bedömning av resultat	7
2.2 Statistik	7
2.3 Intäkter och kostnader per verksamhetsområde och per ärende	8
3 Resultatredovisning	9
3.1 Rättsgenetik och rättskemi	9
3.2 Rättsmedicin	21
3.3 Rättspsykiatri	41
3.4 Övrig återrapportering	58
3.5 Kostnader och intäkter per verksamhetsområde	62
4 Finansiell redovisning	65
4.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter	65
4.2 Resultaträkning	66
4.3 Balansräkning	67
4.4 Anslagsredovisning	68
4.5 Tilläggsupplysningar	69
4.6 Noter	72
5 Tabell- och figurförteckningar	79
5.1 Tabellförteckning	79
5.2 Figurförteckning	80
6 Årsredovisningens undertecknande	81

Generaldirektören har ordet

Rättsmedicinalverket är en expertmyndighet inom rättsväsendet. Vi är den medicinska länken i rättskedjan och ger svar på många av rättsväsendets svåra frågor. Myndigheten har under året fortsatt att tillhandahålla bedömningar och analyser av god kvalitet och med rimliga handläggningstider.

Rättsmedicinalverket har en viktig roll i brottmålsprocessen genom att bidra med medicinsk expertis och stärka rättssäkerheten.

Under 2024 har myndigheten driftsatt en ny metod för analys av dna. Den gör det möjligt att få fram information från nedbrutet dna. Genom att antalet analyserade dna-markörer ökar från cirka 100 till 5 500 öppnas nya möjligheter för den rättsgenetiska verksamheten. Bland annat innebär metoden utökade förutsättningar för släktskapsutredningar som nu kan göras ända upp till nivån syssling, något som tidigare inte varit möjligt. Metoden möjliggör också utseende- och ursprungsanalyser utifrån dna, där hårfärg, ögonfärg och biogeografiskt ursprung kan analyseras. Det ger Rättsmedicinalverket möjlighet att utifrån brottsspår och mänskliga kvarlevor förstärka myndighetens bidrag till polisens utredningar. Den nya metoden har utvecklats genom rättsgenetisk forskning i vilken Rättsmedicinalverket varit en ledande aktör.

Att bedriva forskning är betydelsefullt för att utveckla samhällets förmåga att klara upp brott. Teknikutvecklingen inom området går snabbt, metoder förfinas och nya utvecklas. Samtidigt är det av yttersta vikt att nya metoder är robusta och ger tillförlitliga resultat. Det är inte minst viktigt för att värna rättssäkerheten. Ett exempel på detta är de olika belysningstekniker som vissa aktörer börjat använda för att identifiera svårupptäckta blåmärken. Rättsmedicinalverket har utvärderat den nya tekniken, som skulle kunna vara ett viktigt verktyg i den rättsmedicinska verksamheten. Myndigheten har dock kunnat visa att tekniken inte ger tillförlitliga resultat, varför den inte kommer att användas av Rättsmedicinalverket.

Det gångna året har ett antal förgiftningsfall uppmärksammats i media. Rättsmedicinalverket har Sveriges enda laboratorium för rättskemiska analyser och gör årligen omkring 800 000 analyser. Etablerad teknik kan förhållandevis enkelt hitta omkring 1 500 substanser. Vid misstanke om förgiftningsfall där reguljära metoder

inte kan ge svar startar ett intensivt arbete. Inte sällan krävs ett tätt samarbete mellan Rättsmedicinalverket och andra aktörer, såväl nationellt som internationellt, för att lösa gåtan. Samarbete över nations- och myndighetsgränser är avgörande för att vi tillsammans ska vinna kampen mot kriminaliteten.

Rättsmedicinalverkets ärendemängd fluktuerar mellan åren och styrs av efterfrågan från myndighetens beställare. Några säkra förklaringar till skillnader mellan enskilda år är många gånger svåra att hitta. Under 2024 minskade exempelvis antalet utförda rättsmedicinska obduktioner med nio procent och ligger nu på den lägsta nivån på tio år. Framför allt är det antalet onaturliga dödsfall som har minskat.

Samtidigt som obduktionerna minskade ökade antalet begäran om rättspsykiatriska undersökningar av häktade. Ökningen mellan 2023 och 2024 ligger på omkring åtta procent. Detta är den mest resursintensiva undersökningsformen som Rättsmedicinalverket har, vilket gör att även små volymändringar får stor påverkan ur ett resursperspektiv. Myndigheten har dock kunnat hantera det ökade inflödet.

Rättsmedicinalverket har sammanfattningsvis under året fortsatt att bidra på ett avgörande sätt i det svenska rättssamhället.

Stockholm i februari 2025

Lovisa Strömberg, tillförordnad generaldirektör

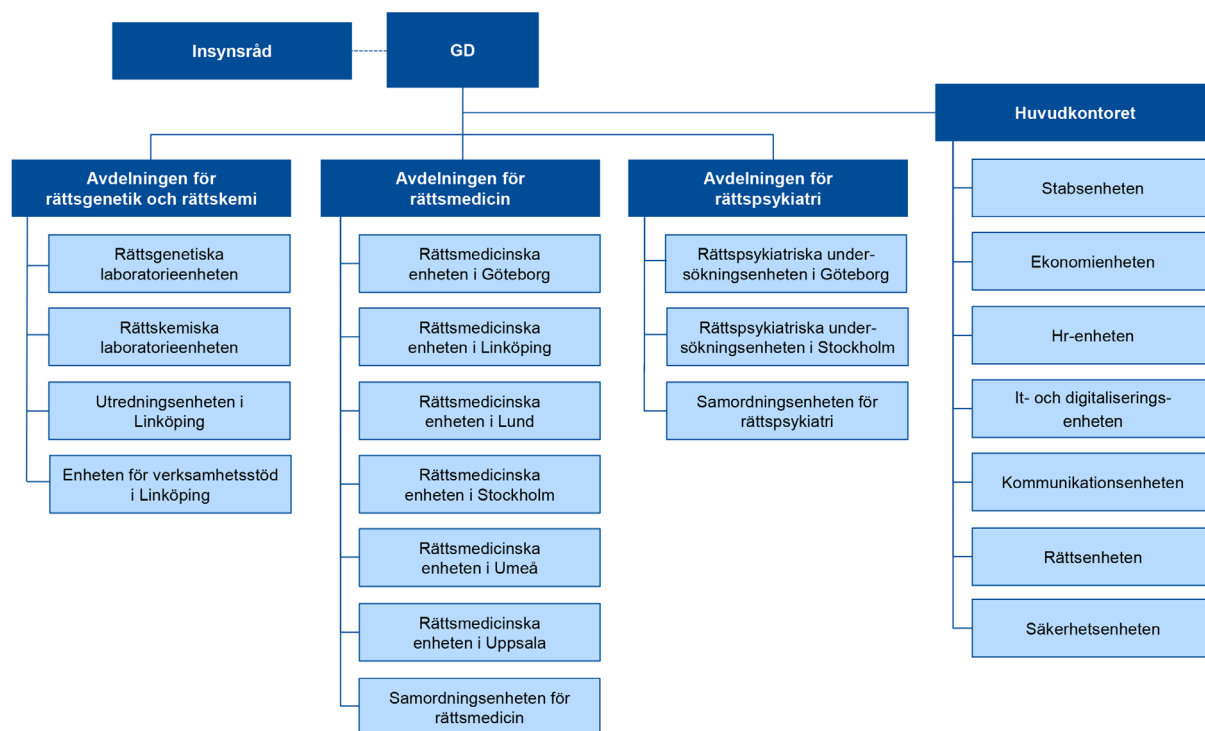
1 Om Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverkets uppdrag beskrivs i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket. Enligt instruktionen ska Rättsmedicinalverket särskilt ansvara för verksamhet inom rättspsykiatri, rättsmedicin, rättskemi och rättsgenetik. Myndigheten ska även ansvara för utredningar om risk för återfall i brottslighet samt medicinska åldersbedömningar. Rättsmedicinalverket bedriver verksamhet som ges i form av uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket med flera. I uppdraget ingår också utvecklingsarbete, internationellt samarbete samt forskning och stöd åt forskning.

Rättsmedicinalverket består av tre avdelningar; avdelningen för rättsgenetik och rättskemi, avdelningen för rättsmedicin och avdelningen för rättspsykiatri. Därutöver finns ett huvudkontor med centrala funktioner som ekonomi, kommunikation, hr, it- och digitalisering samt en säkerhetsenhet, rättsenhet och stabsenhet. Myndigheten finns på sex orter i landet och hade vid utgången av året 549 månadsanställda medarbetare samt 181 timanställda. Av de månadsanställda var 64 procent (354) kvinnor och 36 procent (195) män. Myndigheten har ett insynsråd med uppgift att utöva insyn och ge myndighetschefen råd.

1.1 Rättsmedicinalverkets organisation och ledningsgrupp

Bakre raden: Sarah Hegardt Grant, Anton Svensson, Susanne Kilgren, Elias Palm, Jesper Svedberg, Lovisa Strömberg och Tomas Lindfors.

Främre raden: Camilla Stenemyr, Elin Ericson och Susanne Hilke.

2 Om årsredovisningen

Resultatredovisningen är indelad i myndighetens verksamhetsområden: rättsgenetik, rättskemi, rättsmedicin och rättspsykiatri. Resultatredovisningen utgår från Rättsmedicinalverkets instruktion, återrapporteringskraven i regleringsbrevet och regeringsuppdrag. Den innehåller även annan information som bedöms vara relevant för regeringens uppföljning av verksamheten.

2.1 Bedömning av resultat

Rättsmedicinalverket använder handläggningstider inom de olika verksamhetsområdena som mått för att bedöma myndighetens resultat. Rimliga handläggningstider är viktigt, bland annat för att inte försena brottmålsprocessen. Bedömningar och kommentarer till resultatet lämnas i den utsträckning det är relevant.

Inom verksamhetsområdena rättsgenetik och rättskemi görs bedömningar av handläggningstider i relation till interna mål för verksamheten samt mål som bestämts i överenskommelse med Polismyndigheten. Inom den rättsmedicinska verksamheten har interna mål för handläggningstider tagits fram i dialog med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten för de dödsfallsutredningar där det är mest angeläget med korta handläggningstider. Inom den rättspsykiatriska verksamheten finns i vissa delar författningsstyrda tidsgränser för handläggning och resultatet bedöms i förhållande till dessa.

2.2 Statistik

För varje verksamhetsområde redovisas ärendeutveckling, handläggningstider och kostnad per ärende. För vissa ärendetyper redovisas även vilken bedömning som gjorts i ärendet, till exempel dödssätt i obduktionsärenden. Statistiken som ligger till grund för resultatredovisningen baseras på uppgifter som hämtas från myndighetens ärendehanteringssystem och uppföljningssystem. Ekonomiska uppgifter hämtas från myndighetens ekonomisystem.

Handläggningstider redovisas genomgående som medelvärde (genomsnitt) och median. Inom den rättsgenetiska verksamheten definieras handläggningstiden som antalet dagar från att samtliga prov inkommit till dess att ärendet expedierats.

För rättskemiska ärenden definieras handläggningstiden som tiden mellan ankomstregistrering och svarsrapportering för expedierade ärenden. För rättsmedicinska ärenden beräknas handläggningstiden från det att en begäran om rättsmedicinsk obduktion, rättsintyg eller medicinsk åldersbedömning inkommit till dess att utlåtandet eller intyget expedierats. För medicinska åldersbedömningar i asylärenden redovisas även handläggningstiden från det att samtliga analysvar från externa leverantörer inkommit till Rättsmedicinalverket till dess att utlåtandet expedierats. Inom den rättspsykiatriska verksamheten beräknas handläggningstiden från det att begäran om undersökning inkommit till dess att ärendet avslutats.

Siffror i tabeller och diagram redovisas normalt i treårsserier. I resultatredovisningen redovisas ett antal utvalda mått i tidsserier på tio år.

Individbaserad statistik redovisas uppdelad efter kön i den utsträckning det är möjligt eller relevant för årsredovisningen. Fördelningen mellan antalet inkommande ärenden som avser män respektive kvinnor styrs inom de flesta ärendetyper av vilka uppdrag Rättsmedicinalverket ges av andra myndigheter.

2.3 Intäkter och kostnader per verksamhetsområde och per ärende

Rättsmedicinalverkets totala intäkter och kostnader redovisas för myndighetens verksamhetsområden och består av såväl direkta som indirekta intäkter och kostnader. De direkta intäkterna och kostnaderna är direkt hänförliga till ett verksamhetsområde medan de indirekta fördelas med nycklar. De totala kostnaderna per verksamhetsområde används i beräkningen av kostnader per ärende.

Av förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag framgår att för ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden ska antalet och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden redovisas. Rättsmedicinalverket benämner styckkostnader som kostnader per ärende.

Rättsmedicinalverket redovisar kostnad per ärende för de ärendeslag som myndigheten bedömer relevanta för att ge en rättvisande bild av verksamheten. För de ärendeslag som enbart omfattar ett fåtal ärenden redovisas inte kostnaden per ärende. I årsredovisningen för 2024 redovisas kostnaden per ärende för två ärendeslag som tidigare inte redovisats: plötslig hjärtdöd och rättstoxikologiska

yttranden. Vad gäller plötslig hjärtdöd har det varit möjligt att beräkna jämförelsetal för såväl 2023 som 2022 medan det för rättstoxikologiska yttranden varit möjligt att redogöra för kostnaden per ärende enbart för 2024.

För rättsmedicinska obduktioner har beräkningen av kostnaden per ärende setts över, vilket fått till följd att redovisningen av kostnaderna för åren 2023 och 2022 reviderats. Inom den rättsmedicinska verksamheten redovisas inte kostnaden per ärende avseende rättsmedicinska identifieringar (tandidentifieringar) eftersom kostnaden för dem inte kan särskiljas med nuvarande internredovisningsmodell.

Kostnad per ärende redovisas avrundat till närmaste hundratal. Detta får till följd att den totala faktiska kostnaden för ärendeslag med stora volymer kan skilja sig från den totala kostnad som kan beräknas utifrån den avrundade kostnaden per ärende.

3 Resultatredovisning

3.1 Rättsgenetik och rättskemi

Inom den rättsgenetiska och rättskemiska verksamheten utför Rättsmedicinalverket olika typer av analyser av humanbiologiskt material, som ska ligga till grund för rättsutredningar. Avdelningen för rättsgenetik och rättskemi ligger i Linköping och har 126 medarbetare. Laboratorieanalyser och tolkning av resultat utförs av kemister, biomedicinska analytiker, biologer, toxikologer, civilingenjörer och läkare.

Inom verksamhetsområdet rättsgenetik analyseras dna i utredningar som utförs på uppdrag av bland andra domstolar, Migrationsverket, Polismyndigheten, kommuner och privatpersoner. Uppdragen är främst faderskapsutredningar, släktutredningar samt identifiering av avlidna personer med hjälp av dna-teknik. På uppdrag av Polismyndigheten, eller internt från avdelningen för rättsmedicin, utförs även artbestämningar av bland annat skelettdelar vid exempelvis misstanke om jaktbrott.

Inom verksamhetsområdet rättskemi utförs analyser av alkohol, narkotika, dopingpreparat, läkemedel och gifter i blod, urin, hår och vävnader. Analyserna utförs främst på uppdrag av Polismyndigheten, Kriminalvården eller avdelningen för rättsmedicin. En mindre del av uppdragen kommer från hälso- och sjukvården, kommuner och behandlingshem. Utöver analysuppdrag skriver avdelningen

rättstoxikologiska yttranden som innefattar en bedömning av rättskemiska analysresultat, exempelvis tolkning av alkoholhalter i ärenden om rattfylleri.

Den rättsgenetiska och rättskemiska laboratorieverksamheten är ackrediterad i enlighet med ISO/IEC 17025. Ackrediteringen ställer specifika krav på kompetens, kvalitetssystem och dokumentation. En ackrediterad verksamhet granskas regelbundet av det nationella ackrediteringsorganet för Sverige, Swedac. Den senaste granskningen genomfördes i november 2023.

3.1.1 Rättsgenetiska undersökningar

Ärendeutveckling

Antalet expedierade ärenden avseende rättsgenetiska undersökningar har minskat med 10 procent jämfört med föregående år (Tabell 1). Minskningen utgörs främst av ett lägre ärendeflöde från kommuner och domstolar.

Antalet faderskapsärenden (ingår i ärendetypen släktskap) beställda av kommuner har minskat med 9 procent (Tabell 1). Ett lågt födelsetal och en digital tjänst för bekräftelse av faderskap kan vara en förklaring till minskningen. Den digitala tjänsten infördes 2022 och innebär att de flesta föräldrar numera kan bekräfta föräldraskap direkt till Skatteverket utan familjerättens medverkan. Fastställande av faderskap genom dna-analys initieras till största del av familjerätten. Att en förälder numera kan bekräfta faderskapet på egen hand har därmed lett till att antalet ärenden har minskat. Antalet ärenden från domstolarna minskade med 15 procent. Orsaken till minskningen är inte känd.

I ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning erbjuder Migrationsverket den sökande att genomföra en dna-analys för att fastställa det släktskap som åberopas i ansökan. Denna typ av ärenden har minskat med 15 procent jämfört med 2023 och förklaras sannolikt av en minskad migration (Tabell 1).

År 2023 höjdes priset för släktärenden beställda av privatpersoner. Antalet beställningar har därefter minskat. Under 2024 minskade antalet med 25 procent jämfört med 2023, vilket betyder att antalet ärenden mer än halverats efter prishöjningen (Tabell 1).

Antalet identifieringsärenden ligger på samma nivå som föregående år. När det saknas en hypotes om vem den avlidne kan vara är det möjligt för Rättsmedicinalverket att bistå med ett så kallat ett rättsgenetiskt uppslag. Det innebär att genom en dna-analys ge en fingervisning om en oidentifierad persons ögonfärg, hårfärg och biogeografiska ursprung.

Vid misstanke om plötslig hjärtdöd utförs en genetisk undersökning för att ge svar på om det kan finnas genetiska orsaker till det oförklarade dödsfallet. Jämfört med 2023 har antalet expedierade ärenden ökat med 16 procent vilket beror på att ett flertal ärenden som inkom under 2023 expedierades först under 2024 på grund av ett metodstopp (Tabell 1).

Tabell 1. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ärendetyp

Beställare	Ärendetyp	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Samtliga rättsgenetiska ärenden		2 516	2 266	2 031	-10,4
Migrationsverket	Släktskap	338	237	201	-15,2
Kommuner	Släktskap	1 382	1 366	1 237	-9,4
Domstolar	Släktskap	283	252	213	-15,5
Privata	Släktskap	189	120	90	-25,0
	Artbestämning	0	0	1	-
Övriga	Släktskap	11	7	2	-71,4
	Identifiering	1	0	0	0,0
Polismyndigheten	Släktskap	40	46	49	6,5
	Artbestämning	0	2	0	-100,0
	Identifiering ¹	76	53	48	-9,4
Rättsmedicinalverkets avdelning för rättsmedicin	Släktskap	0	1	1	0,0
	Artbestämning	4	2	0	-100,0
	Identifiering ²	109	110	108	-1,8
	Plötslig hjärtdöd	83	70	81	15,7

¹ Varav två avser rättsgenetiskt uppslag år 2024 (ett uppslag 2023).

² Varav sex avser rättsgenetiskt uppslag år 2024 (fyra uppslag 2023).

En ny metod för analys av dna, benämnd FORCE, har implementerats inom den rättsgenetiska verksamheten. Tidigare analyserades prov i olika släktskapsfrågeställningar och rättsgenetiska uppslag, som till exempel biogeografiskt ursprung, separat. Dessa analyser kan nu samköras i en och samma laborativa metod vilket har effektiviserat processen. Jämfört med tidigare metoder undersöks också betydligt fler fragment av dna vilket gör att mer komplexa frågeställningar kan besvaras. Analys av fler fragment ger också bättre precision i utlåtanden om rättsgenetiska uppslag. FORCE kan också nyttjas när dna:t är skadat eller nedbrutet eftersom de fragment som analyseras med FORCE är korta.

Ny metod kan lösa mer komplexa frågor om släktskap.

FORCE nyttjas bland annat för komplexa släktskapsärenden, det vill säga frågeställningar om mer avlägsna släktskap, exempelvis kusiner. Metoden används

också i identifieringsärenden där standardmetoderna begränsas av provmaterialets kvalitet eller för att ge Polismyndigheten uppslag i en brottsutredning.

Handläggningstider

Handläggningstiden definieras som antalet dagar från att ett ärendes sista prov inkommit till dess att ärendet expedierats.

Rättsmedicinalverkets mål är att 50 procent av föräldraskapsärendena ska expedieras inom 10 dagar, vilket uppfylldes 2024 (Tabell 2). Målet för övriga släktskapsärenden, att 50 procent ska expedieras inom 14 dagar, uppnåddes inte. Bland dessa ärenden expedierades 41 procent inom 14 dagar, vilket är en förbättring jämfört med 2023. Medianhandläggningstiden var 17 dagar under 2024, jämfört med 21 dagar under 2023 (Tabell 3). Den förbättrade handläggningstiden kan förklaras av förändringar i processen.

För ärenden avseende plötslig hjärtdöd uppfylldes målet att 50 procent ska handläggas inom 90 dagar (Tabell 2). Handläggningstiden (median) har minskat med 31 dagar jämfört med 2023 vilket beror på att processen för denna ärendetyp har effektiviserats (Tabell 3). En ny och mer robust analysmetod för denna ärendetyp implementerades i början av 2024 vilket också har gett effekt på handläggningstiden.

Sammanfattningsvis bedöms handläggningstiderna i stort som tillfredställande.

Tabell 2. Måluppfyllelse, andel (%) rättsgenetiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod

Andel...	Mål (%)	Utfall (%)		
		2022	2023	2024
... föräldraskapsärenden som expedierats inom 10 dagar	50	78	74	81
... övriga släktskapsärenden som expedierats inom 14 dagar	50	38	30	41
... ärenden avseende plötslig hjärtdöd som expedierats inom 90 dagar	50	63	80	88

Tabell 3. Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Föräldraskap ¹	9	10	9	7	8	7
Övriga släktskap ²	30	27	38	21	21	17
Identifiering ³	17	16	22	11	13	11
Artbestämning	22	35	35	20	42	35
Plötslig hjärtdöd	113	74	52	83	77	46

¹ Faderskapsärenden är inkluderade i ärenden om föräldraskap.

² Antal övriga släktskapsärenden 2022 var 90 st., 73 st. under 2023 och 87 st. år 2024.

³ Handläggningstiden för rättsgenetiska uppslag är inkluderad i handläggningstiden för identifieringsärenden.

Kostnad per ärende

Kostnaden per ärende för släktskapsutredningar och identifieringsärenden har under 2024 ökat jämfört med 2023 vilket främst beror på ett lägre antal ärenden jämfört med föregående år (Tabell 4). Kostnaden per ärende avseende plötslig hjärtdöd har inte redovisats i tidigare årsredovisningar. Jämförelsetal för åren 2023 och 2022 har beräknats och redovisas nedan. Då antalet ärenden avseende plötslig hjärtdöd är förhållandevis få påverkas kostnaden per ärende relativt mycket av fluktuationer i ärendevolymerna. Detta är förklaringen till att kostnaden per ärende minskat 2024 jämfört med 2023.

Tabell 4. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2022	2023	2024
Släktskap	12 100	12 300	14 900
Identifiering	24 300	24 500	27 800
Plötslig hjärtdöd	33 100	39 200	37 000

3.1.2 Rättskemiska undersökningar

Ärendeutveckling

Antalet expedierade rättskemiska ärenden ligger i stort sett på samma nivå som föregående år (Tabell 5). Utvecklingen skiljer sig dock åt beroende på beställare. Ärenden från Kriminalvården, som utgör en av verksamhetens största beställare, har ökat med sex procent. Det förklaras sannolikt av ett ökat antal klienter i Kriminalvårdens verksamhet.

Kriminalvården fortsätter beställa fler droganalyser.

En annan stor beställare är Polismyndigheten. Efter en längre tids minskning ligger nu antalet expedierade ärenden på ungefär samma nivå som föregående år (Tabell

5). Den vanligaste beställningen från Polismyndigheten gäller ärenden som rör ringa narkotikabrott (eget bruk), följt av drograttfylleriärenden.

Ärenden från vårdgivare avseende urinprov för kontroll av drogfrihet (benämns som vård, narkotika i tabellen) har minskat med fem procent (Tabell 5). Ärenden som rör kontroll av drogfrihet genom blod- och håranalyser (benämns som vård, övrig utredning i tabellen) har minskat med åtta procent. Vad minskningen beror på är oklart. En tänkbar förklaring kan vara att flera vårdgivare på egen hand utför patientnära tester (så kallade ”snabbtester”), för en första kontroll av drogfrihet. Negativa prover skickas då inte vidare till Rättsmedicinalverket för analys.

Antalet rättsmedicinska ärenden har minskat med sju procent jämfört med föregående år (Tabell 5). Att antalet har minskat förklaras av att färre rättsmedicinska obduktioner har utförts.

Rättstoxikologiska yttranden, som innehåller en tolkning av analysresultat, begärs främst av polis och åklagare. Merparten av frågorna har rört missbruksdroger och narkotikaklassade läkemedel samt så kallad eftersupning i trafikärenden. Antalet expedierade rättstoxikologiska yttranden har ökat med sju procent under 2024 jämfört med 2023 (Tabell 5).

Tabell 5. Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp

Ärendetyp	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Samtliga rättskemiska ärenden	97 894	97 519	98 246	0,7
Kriminalvårdsärenden	34 063	36 984	39 216	6,0
Rättsmedicinska ärenden	5 936	5 984	5 544	-7,4
Polisärenden, drograttfylleri ¹	14 511	13 885	13 300	-4,2
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	32 562	29 692	29 546	-0,5
Polisärenden, våldsbrott ²	2 985	3 743	3 702	-1,1
Vård, narkotika	6 820	6 243	5 921	-5,2
Vård, övrig utredning	341	277	254	-8,3
Rättstoxikologiska yttranden	676	711	763	7,3

¹ Ärendetypen omfattar både alkohol och narkotika.

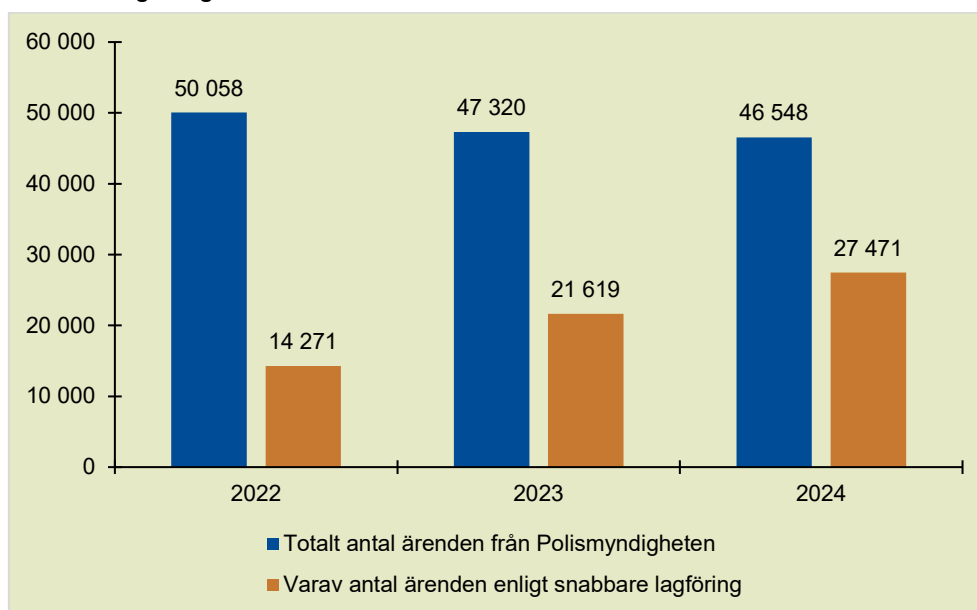
² I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Medarbetare inom den rättskemiska verksamheten kallas ibland som sakkunniga till huvudförhandling i en rättegång. Under 2024 deltog sakkunniga vid 14 domstolsförhandlingar. Det är något fler än 2023 då 9 deltog. Motsvarande antal för 2022 var 12. Sett ur ett längre tidsperspektiv har dock antalet minskat. Denna minskning kan förklaras av att Rättsmedicinalverkets yttranden blivit både fler och tydligare, vilket i sin tur kan ha minskat behovet av kompletterande förklaringar.

På regeringens uppdrag pågår sedan 2019 en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål även för lagöverträdare under 18 år, det så kallade ungdomsspåret. Försöksverksamheten sträcker sig fram till och med 2026. Rättsmedicinalverket och Polismyndigheten har sedan tidigare en överenskommelse om att ärenden som rör ungdomar under 18 år alltid ska hanteras skyndsamt. Försöksverksamheten har därmed inte inneburit någon förändrad hantering av dessa ärenden. Regeringsuppdraget har återrapporterats genom Polismyndigheten som varit samordnande.

Under 2023 blev snabbförfarande i brottmål för vuxna lagöverträdare utbyggt i hela landet. För Rättsmedicinalverket innebär detta att en större andel av ärendena från Polismyndigheten ska hanteras skyndsamt. Under 2024 utgjorde andelen snabbare lagföringsärenden 59 procent av det totala antalet ärenden från Polismyndigheten, jämfört med 46 procent 2023 och 29 procent 2022 (Figur 1).

Figur 1. Antal expedierade rättskemiska ärenden till Polismyndigheten, totalt samt antal snabbare lagföringsärenden

Större delen av de rättskemiska ärendena berör män (Tabell 6) och könsfördelningen styrs helt av vilka ärenden som uppdragsgivarna skickar till Rättsmedicinalverket. Könsuppdelad statistik för ärenden från Kriminalvården finns inte eftersom uppgift om kön inte lämnas i ärendet.

Tabell 6. Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp, uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Kön	2022	2023	2024
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	1 518	1 600	1 442
	Män	4 093	4 068	3 789
	Okänt	325	316	313
Polisärenden, drograttfylleri ¹	Kvinnor	1 700	1 804	1 621
	Män	12 186	11 529	11 142
	Okänt	625	552	537
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	4 843	4 607	4 612
	Män	26 958	24 376	24 140
	Okänt	761	709	794
Polisärenden, våldsbrott ²	Kvinnor	809	986	1 003
	Män	2 081	2 614	2 540
	Okänt	95	143	159
Vård, narkotika	Kvinnor	1 630	1 632	1 577
	Män	4 600	4 201	3 973
	Okänt	590	410	371
Vård, övrig utredning	Kvinnor	111	80	79
	Män	210	192	170
	Okänt	20	5	5
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	204	206	223
	Män	449	474	517
	Okänt	23	31	23

¹ Ärendetypen omfattar både alkohol och narkotika.

² I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Handläggningstider

Med handläggningstid avses tiden mellan ankomstregistrering och svarsrapportering. De genomsnittliga handläggningstiderna är generellt något kortare 2024 än föregående år (Tabell 7).

Det finns flera förklaringar till att handläggningstiderna har minskat. Allt fler ärenden från Polismyndigheten ingår i snabbförfarandet vilket innebär att fler ärenden hanteras skyndsamt och får därmed en kortare handläggningstid. För att det högre antalet ärenden som hanteras enligt snabbförfarande inte ska ge negativa effekter (längre handläggningstider) på andra ärendetyper, har Rättsmedicinalverket kontinuerligt följt utvecklingen. Nödvändiga justeringar, som att utöka analysfrekvensen för vissa metoder, har genomförts vid behov.

Tabell 7. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män samt totalt

Ärendetyp	Kön	Genomsnitt dagar			Median dagar		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
Kriminalvårdsärenden ¹	Kvinnor	-	-	-	-	-	-
	Män	-	-	-	-	-	-
	Okänt	-	-	-	-	-	-
	Totalt	4	5	4	2	1	3
Rättsmedicinska ärenden	Kvinnor	24	24	22	20	20	18
	Män	22	22	19	17	18	15
	Okänt	25	22	20	20	19	17
	Totalt	22	22	20	18	19	16
Polisärenden, drograttfylleri ²	Kvinnor	10	11	8	9	9	7
	Män	10	10	8	8	9	7
	Okänt	9	9	8	8	8	8
	Totalt	10	10	8	8	9	7
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	Kvinnor	9	8	6	7	7	6
	Män	8	7	6	7	6	6
	Okänt	8	7	6	7	6	6
	Totalt	8	7	6	7	6	6
Polisärenden, våldsbrott ³	Kvinnor	14	15	12	12	12	10
	Män	16	15	14	12	12	10
	Okänt	13	13	12	9	12	9
	Totalt	15	15	13	12	12	10
Vård, narkotika	Kvinnor	7	8	6	6	7	4
	Män	5	6	5	1	2	3
	Okänt	5	8	6	1	6	3
	Totalt	5	7	5	3	5	3
Vård, övrig utredning	Kvinnor	16	16	16	11	12	9
	Män	14	14	13	10	10	9
	Okänt	14	17	24	7	16	19
	Totalt	15	15	14	10	11	10
Rättstoxikologiska yttranden	Kvinnor	18	22	17	13	17	12
	Män	18	20	18	13	15	13
	Okänt	16	25	15	5	15	14
	Totalt	18	21	18	13	15	13

¹ Uppgift om kön lämnas inte i ärenden från Kriminalvården.² Ärendetypen omfattar både alkohol och narkotika.³ I denna ärendetyp förekommer både misstänkta och målsägande.

Antalet rättsmedicinska obduktioner har minskat under 2024, vilket inneburit färre förfrågningar om rättskemiska analyser. Det lägre ärendeflödet har i sin tur gjort att handläggningstiden har blivit kortare.

Dessutom har generella åtgärder genomförts för att förbättra handläggningstiderna, exempelvis metod- och kompetensutveckling som har ökat verksamhetens flexibilitet. Utöver detta har prestandan och användarvänligheten förbättrats i verksamhetens laboratorieinformationssystem.

Eftersom alla ärenden hanteras i ett flöde utan kösuppdelning är skillnaderna i handläggningstid mellan könen slumpmässiga.

Rättsmedicinalverket och Polismyndigheten har kommit överens om målet att 50 procent av ärendena ska expedieras inom 16 dagar. Målet har uppnåtts med god marginal (Tabell 8). För kriminalvårdsärenden finns ingen motsvarande överenskomst, men Rättsmedicinalverkets interna mål, att 50 procent av ärendena ska expedieras inom fem dagar, har uppnåtts. Detsamma gäller målen för ärendetyperna vård, narkotika och vård, övrig utredning.

En översyn av analysprocessen för rättsmedicinska ärenden har genomförts. Översynen har resulterat i att analysprocessen justerats och att målet för handläggningstiderna har ändrats. Oftast utförs många analyser i denna typ av ärenden, vilket tar mer tid i anspråk. Antalet ärenden som ska expedieras inom 14 dagar har därför sänkts från 55 till 40 procent. Detta nya mål har uppnåtts (Tabell 8).

Det interna målet för rättstoxikologiska yttranden, att 40 procent ska vara avslutade inom 14 dagar, har uppnåtts (Tabell 8).

Sammanfattningsvis bedömer Rättsmedicinalverket att handläggningstiderna för samtliga ärenden inom det rättskemiska verksamhetsområdet har varit tillfredsställande.

Tabell 8. Måluppfyllelse, andel (%) rättskemiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod

Andel ärenden...	Mål (%)	Utfall (%)		
		2022	2023	2024
... från Kriminalvården som expedierades inom 5 dagar	50	64	62	65
... från rättsmedicinska avdelningen som expedierades inom 14 dagar	40	39	35	45
... från Polismyndigheten som expedierades inom 16 dagar (enligt överenskommelse)	50	90	90	95
... av typen vård, narkotika som expedierades inom 5 dagar	50	60	52	59
... av typen vård, övrig utredning som expedierades inom 14 dagar	50	66	63	71
... av typen rättstoxikologiska yttranden (samtliga) som expedierades inom 14 dagar	40	56	48	57

Kostnad per ärende

Kostnaderna per ärende inom verksamhetsområdet har ökat avseende vissa ärendetyper medan de har minskat inom andra (Tabell 9). För flera av de ärendetyper där kostnaden per ärende ökat har antalet ärenden minskat jämfört med föregående år, vilket påverkar kostnaden per ärende. Detta gäller till exempel för de rättsmedicinska ärendena där de totala kostnaderna ökat samtidigt som antalet ärenden blivit färre.

Vad som också påverkat kostnaden per ärende är införandet av uppdaterade fördelningsnycklar inom den rättskemiska laboratorieverksamheten. De nya nycklarna återspeglar bättre hur tidsåtgången och resursförbrukningen fördelar sig mellan anslag och avgifter, vilket medfört att kostnader förskjutits från avgiftsfinansierade ärendeslag till anslagsfinansierade ärendeslag.

Kostnaden per ärende avseende rättstoxikologiska yttranden har inte redovisats i tidigare års årsredovisningar och det har inte varit möjligt att beräkna jämförelsetal för åren 2023 och 2022.

Tabell 9. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2022	2023	2024
Kriminalvårdsärenden	700	700	700
Rättsmedicinska ärenden	6 100	6 800	8 400
Polisärenden, drograttfylleri ¹	1 100	1 200	1 400
Polisärenden, ringa narkotikabrott, eget bruk	1 100	1 000	900
Polisärenden, våldsbrott	3 400	3 300	3 000
Vård, narkotika	1 200	1 100	1 100
Vård, övrig utredning	4 100	4 600	4 300
Rättstoxikologiska yttranden			6 300

¹ Ärendetypen omfattar både alkohol och narkotika.

3.1.3 Forskning

Under året har ett flerårigt samarbetsprojekt mellan Rättsmedicinalverket och Linköpings universitet varit i särskilt fokus. Projektet utforskar möjligheten att med artificiell intelligens och så kallad postmortem metabolomik (biokemisk ”fingeravtrycksanalys” efter döden) identifiera dels när och av vad olika individer avlidit, dels olika typer av förgiftningar som i dagsläget är svåra att identifiera. Forskare knutna till Rättsmedicinalverket leder projektet, som sedan 2023 finansieras genom medel från Vetenskapsrådets forskningsprogram om brottslighet.

Rättsmedicinalverkets forskningspolicy framhåller vikten av att ta fram ny kunskap och omsätta den i verksamheten. Ett exempel på sådan ny kunskap är myndighetens forskning om nya metoder för analys av dna. Under 2024 infördes en ny rutinmetod, FORCE, som bidrar till att fler komplexa frågeställningar kan besvaras.

Avdelningen för rättsgenetik och rättskemi har två medarbetare som i sin tjänst genomgår forskarutbildning. Därutöver har fem av avdelningens medarbetare anknytning till Linköpings universitet via en fakultetsprofessur och fyra har adjungerade anställningar på lektors- och professorsnivå. Medarbetare vid avdelningen har under året drivit eller medverkat i forskning som genererat 32 publikationer i vetenskapliga tidskrifter.

Under 2024 har forskningsaktiva medarbetare vid avdelningen för rättsgenetik och rättskemi presenterat forskningsresultat på flera vetenskapliga konferenser: American Academy of Forensic Sciences i Denver, Nordic Association of Forensic Toxicologists i Tromsø, International Association of Forensic Toxicologists i Sankt Gallen, International Society for Forensic Genetics i Santiago de Compostela och Society of Forensic Toxicologists i Sankt Louis.

Sammanfattningsvis bedöms att genomförandet av uppdraget om forskning, enligt myndighetens instruktion, på ett tillfredsställande sätt har bidragit till myndighetens resultat.

3.2 Rättsmedicin

Den rättsmedicinska verksamheten utför i huvudsak rättsmedicinska obduktioner av personer som avlidit och rättsmedicinska undersökningar av personer som utsatts för brott eller misstänks ha begått brott. När det gäller avlidna utfärdar myndigheten obduktionsutlåtanden och i fallen med levande personer utfärdas rättsintyg. Både obduktionsutlåtanden och rättsintyg avges framför allt på uppdrag av polis och åklagare.

Även medicinska åldersbedömningar är en del av verksamheten och begärs inom ramen för asyl- och brottmålsprocessen av Migrationsverket respektive Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Vidare bistår Rättsmedicinalverket Polismyndigheten vid identifiering av avlidna, både gällande ordinarie dödsfallsutredningar och vid DVI-händelser (Disaster Victim Identification).

Den rättsmedicinska verksamheten bedrivs i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala. Vid avdelningen för rättsmedicin finns 214 medarbetare varav 55 timanställda. Personalgruppen består bland annat av rättsläkare, rättsodontologer, rättsmedicinska assistenter, administratörer, utredare, statistiker, verksamhetsutvecklare och biomedicinska analytiker. I verksamheten deltar även forensiska dokumentationsläkare, sakkunniga röntgenläkare och tandläkare. Nattetid och helger finns, vid varje enhet, läkare i beredskap för att biträda vid fyndplatsundersökningar samt för att genomföra brådskande kroppsundersökningar på begäran av polis eller åklagare.

Det rättsmedicinska arbetet kräver läkare med specialistkompetens i rättsmedicin, som är en liten specialitet. Rättsmedicinalverket är ensam aktör med förutsättningar att utbilda rättsläkare och trygga denna, för myndigheten, nödvändiga kompetens. Utbildningen, som bedrivs utifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2021:8) om läkarnas specialiseringstjänstgöring, tar cirka fem år att genomföra och sker integrerat med verksamheten.

Under många år har den begränsade tillgången på rättsläkare varit en utmaning för myndigheten. Rättsmedicinalverket har hanterat situationen genom omfattande kompetensförsörjningsarbete vilket gjort att läget har förbättrats. I slutet av 2024 fanns det inom den rättsmedicinska avdelningen 47 specialistläkare och 19 läkare

som genomgick specialiseringstjänstgöring (ST-läkare). En stor andel av specialist-läkarna kombinerar det kliniska arbetet med forskning, utvecklings- eller chefs-uppdrag.

3.2.1 Rättsmedicinska undersökningar av avlidna

Med rättsmedicinsk undersökning av avlidna avses rättsmedicinsk obduktion eller rättsmedicinsk likbesiktning i enlighet med 12 § lagen (1995:832) om obduktion m.m. En likbesiktning innebär en yttre undersökning av kroppen som kan kompletteras med provtagning och andra ingrepp. En rättsmedicinsk obduktion är mer omfattande och innebär att kroppen, utöver en yttre undersökning, även öppnas och undersöks invändigt. Inom ramen för den rättsmedicinska obduktionen görs ofta undersökningar såsom röntgen och undersökning av vävnad i mikroskop (histopatologi). Vid obduktionen kan även prover tas och skickas för analys vid Rättsmedicinalverkets avdelning för rättsgenetik och rättskemi.

En läkare som konstaterar ett dödsfall har till uppgift att avgöra om en polisanmälan ska göras. En polisanmälan ska i regel göras om det inte kan uteslutas att dödsfallet kan vara orsakat av annan person. En polisanmälan ska också göras om det kan misstänkas ha förekommit fel eller försummelse inom hälso- och sjukvården. Även andra så kallade onaturliga dödsfall som självmord eller trafikolyckor ska polisanmälas. Antalet dödsfall som blir föremål för en rättsmedicinsk obduktion utgör cirka sex procent av det totala antalet dödsfall per år i Sverige. Efter upprättad polisanmälan begär Polismyndigheten som regel en rättsmedicinsk obduktion av den avlidna.

Skiktröntgen är ett viktigt stöd vid rättsmedicinsk diagnostik och är i ett internationellt perspektiv en självklar del av en rättsmedicinsk obduktion. De rättsmedicinska enheterna i Göteborg och Umeå har sedan slutet av 2024 egen skiktröntgenutrustning. Vid enheten i Stockholm finns tekniken sedan 2022. Samtliga kroppar vid dessa enheter genomgår en röntgenundersökning inför obduktion. Det underlättar obduktionsarbetet och diagnostiken av vissa sjukdomstillstånd, ger bättre möjligheter att identifiera projektiler (kulor efter skottskador) och att kartlägga skottkanaler. Undersökningstekniken minskar därmed risken att projektiler missas vid obduktionen av svårt brända eller förrutnade kroppar. Tekniken gör det också enklare att på ett pedagogiskt sätt visa skadorna för polis, åklagare och domstol. De enheter som saknar egen skiktröntgenutrustning vänder sig i dag till aktuell sjukvårdsregion som utför undersökningen. Det sker i regel efter ordinarie kontorstid, vilket riskerar att fördröja obduktionen. För att undvika undanträngningseffekter kan sjukvården därtill endast prioritera ärenden där det finns en hög misstanke om brott.

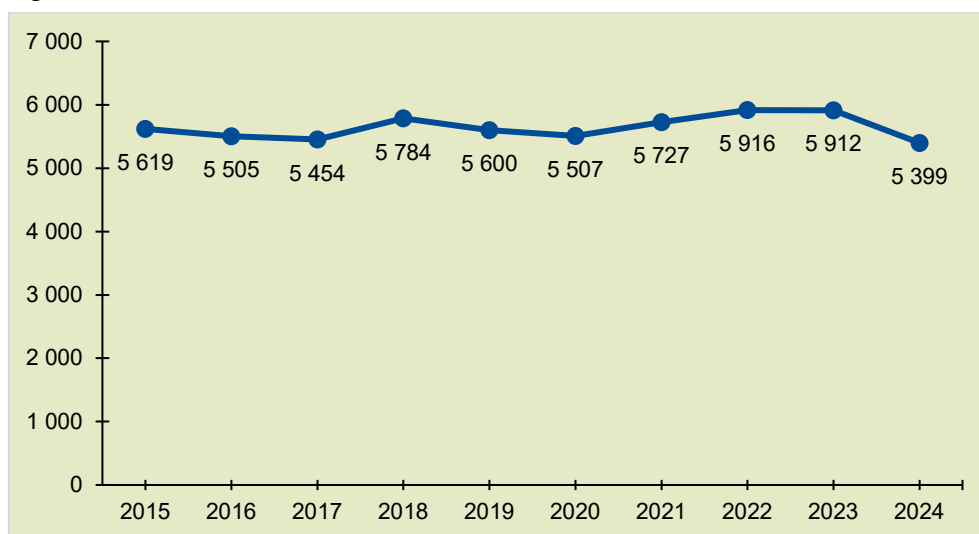
Den rättsmedicinska obduktions- och laboratorieverksamheten är ackrediterad i enlighet med ISO/IEC 17020 som innefattar ett omfattande kvalitetsledningssystem.

Ärendeutveckling

Under 2024 utfördes 5 399 rättsmedicinska obduktioner, vilket är 9 procent färre än föregående år och det lägsta antalet under en tioårsperiod (Figur 2). Hälften av de rättsmedicinska obduktionsärendena utgörs av sjukdomsfall och resten utgörs av olika typer av onaturliga dödsfall. Minskningen av antalet utförda rättsmedicinska obduktioner under året kan i första hand härledas till en minskning av antalet onaturliga dödsfall. Till viss del kan det något lägre antalet även kopplas till ett lägre dödstal i Sverige under 2024, som till och med november 2024 hade minskat med 2 procent jämfört med föregående år.

Antalet utförda obduktioner minskade med 9 procent.

Figur 2. Antal utförda rättsmedicinska obduktioner

Under 2024 expedierades totalt 5 851 utlåtanden efter rättsmedicinska obduktioner, vilket är fler än antalet utförda obduktioner (Tabell 10). Skillnaden mellan antalet utförda och expedierade obduktioner förklaras bland annat av kortare handläggningstider och att ärenden från 2023 har kunnat färdigställas. Av de expedierade obduktionerna avsåg 28 procent kvinnor. Detta betyder att män i mycket högre grad än kvinnor är föremål för rättsmedicinsk obduktion. Ibland förekommer ärenden där varken kön eller identitet kan fastställas. Det kan exempelvis gälla ärenden där enbart delar av skelett varit föremål för utredningen.

En likbesiktning kan göras i ärenden där omständigheterna är helt klarlagda och ändamålet med undersökningen, det vill säga att fastställa dödsorsaken och utesluta brott, kan tillgodoses genom denna undersökningsform. Om dessa förutsättningar

är uppfyllda, och det finns misstanke om smittsam sjukdom, kan likbesiktning utföras för att minska smittorisen för obduktionspersonalen. Under 2023 var antalet likbesiktningar förhållandevis högt, något som inte kunnat förklaras av exempelvis misstänkt smitta. I syfte att harmonisera användningen av likbesiktning har det genom ett internt utvecklingsarbete förtydligats när undersökningsformen är lämplig. Detta har gett effekt och förklarar det låga antal likbesiktningar som genomförts 2024 (Tabell 10).

En rättsmedicinsk undersökning av mänskliga kvarlevor som endast består av skelettet benämns sedan november 2023 skelettundersökning. Ärendetypen infördes som en del i arbetet med att förtydliga processen kring hantering av skelett. Under 2024 expedierades 12 utlåtanden efter skelettundersökningar gällande humana skelett (Tabell 10). Tidigare har dessa ärenden registrerats som en rättsmedicinsk obduktion.

En fyndplatsundersökning görs vanligtvis i samband med misstanke om mord eller dråp i de fall då kroppen är kvar på fyndplatsen. Rättsläkaren bistår polisens kriminaltekniker med att undersöka den avlidna på den plats där kroppen anträffats. År 2024 deltog myndighetens rättsläkare i 57 fyndplatsundersökningar, vilket är en minskning jämfört med föregående år och sannolikt kopplat till ett något lägre antal mord och dråp (Tabell 10).

Rättsläkare kan kallas till domstolsförhandlingar för att redovisa sina bedömningar och bidra med sakkunskap i rättsmedicinska frågeställningar, avseende dödsfallsutredningar, rättsintyg och medicinska åldersbedömningar. Rättsläkare åberopas nästan uteslutande som vittne av åklagaren och det är parterna i målet som beslutar om domstolen ska kalla en rättsläkare som vittne. Under 2024 deltog myndighetens rättsläkare vid 119 domstolsförhandlingar, vilket är 20 procent färre än föregående år (Tabell 10). Av dessa domstolsförhandlingar avsåg cirka två tredjedelar rättsintyg. Av avdelningens över 5 200 ärenden i pågående brottsutredningar (obduktioner med misstanke om mord eller dråp, rättsintyg och medicinska åldersbedömningar i brottmål) kallas rättsläkare till domstolsförhandling i drygt 2 procent av fallen. En förklaring till att rättsläkare inte kallas oftare kan vara av att de rättsmedicinska utlåtandena inte behöver förklaras ytterligare vid en huvudförhandling.

Tabell 10. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar av avlidna

Ärendetyp	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Rättsmedicinska obduktioner	5 952	5 893	5 851	-0,7
Kvinnor	1 608	1 640	1 630	-0,6
Män	4 341	4 251	4 220	-0,7
Okänt	3	2	1	-50,0
Rättsmedicinska likbesiktningar	22	45	13	-71,1
Skelettundersökningar ¹	-	1	12	-
Fyndplatsundersökningar ²	77	71	57	-19,7
Domstolsförhandlingar ³	128	148	119	-19,6

¹ Ny ärendetyp från november 2023. Värdet 2023 avser inte helår och är därför inte jämförbart med 2024.

² Baserat på utförandedatum. Siffror för 2022 och 2023 har uppdaterats då de tidigare baserats på avslutsdatum.

³ Baserat på rättegångsdatum. Uppgiften inkluderar även ärenden avseende rättsintyg.

Som ett led i kvalitetssäkringen genomgår alla rättsmedicinska ärenden en kontroll av en annan läkare än den som handlägger ärendet. Kontrollen genomförs i regel på de handlingar som finns i ärendet. I vissa fall deltar två läkare även vid själva undersökningen. Det kallas tvåläkarförfarande och blir nästan alltid aktuellt vid dödsfall med hög misstanke om bakomliggande brott. Förfarandet kan även tillämpas i andra fall. Under 2024 expedierades 258 obduktionsärenden utförda av två läkare. Motsvarande antal 2023 och 2022 var 267 respektive 285. Sambandet mellan antalet tvåläkarförfaranden och antalet expedierade ärenden gällande mord och dråp är svagt. Det beror på att ett dödsfall med misstanke om bakomliggande brott inte sällan visar sig vara orsakat av exempelvis sjukdom.

Dödssätt

I ett obduktionsutlåtande anges dödsorsaken, det vill säga vad som orsakat dödsfallet, och dödssättet som avser omständigheterna kring dödsfallet. Dödssätt delas in i kategorierna sjukdom (naturlig död), självmord, olycksfall, oklart om avsikt förelegat samt avsiktligt vållad av annan. Den senare innebär en hög misstanke om bakomliggande brott, det vill säga mord eller dråp. Utöver dessa kategorier redovisas även dödsfall i samband med polisingripande.

Hälften av de utredda dödsfallen beror på sjukdom.

Av det totala antalet expedierade rättsmedicinska obduktioner under 2024 bedöms cirka hälften bero på sjukdom som är det vanligast förekommande dödssättet för både män och kvinnor (Figur 3 och Figur 4).

I Sverige obducerar Rättsmedicinalverket i princip alla personer som begått självmord. Självmord utgjorde drygt en femtedel av de expedierade obduktionerna (Figur 3). Under 2024 expedierades 1 312 obduktioner där dödssättet bedöms vara

själv mord, varav 381 kvinnor och 931 män (Figur 4). Själv mord är alltså ett betydligt vanligare dödssätt bland män, som stod för 71 procent av de fullbordade självmorden. De vanligaste sätten att begå självmord är genom hängning eller förgiftning. Antalet expedierade obduktionsärenden där dödssättet bedömdes som självmord var under 2024 väsentligen oförändrat jämfört med föregående år, men Rättsmedicinalverkets preliminära data indikerar att antalet självmord som begicks under 2024 var något färre än föregående år. Antalet expedierade ärenden som rör självmord överensstämmer inte nödvändigtvis med det antal självmord som inträffat under kalenderåret, eftersom ärendet kan avslutas (expedieras) nästkommande år.

Ibland är det svårt att avgöra om det rör sig om ett självmord eller ett olycksfall. I sådana fall, där avsikten inte kan avgöras, anges dödssättet som oklart. Under 2024 expedierades 268 obduktionsärenden, där dödssättet bedömdes som oklart, vilket är en minskning med 13 procent jämfört med 2023. Merparten av de oklara dödsfallen utgörs av förgiftningar. Under 2024 har ett arbete påbörjats i syfte att ensa bedömningen av dödssättet vid förgiftningsdödsfall. Det är en förklaring till minskningen av dödsfall som bedömts som oklara. Minskningen av antalet oklara dödsfall är att betrakta som positiv då det medför ett mer tillförlitligt underlag i det suicidföregående arbetet.

Olycksfall utgjorde drygt en femtedel av de expedierade obduktionerna (Figur 3). Den vanligaste typen av olycksfall är förgiftningar med till exempel alkohol, läkemedel eller narkotika, men även fall- och trafikolyckor är vanligt förekommande. Under 2024 expedierades 1 248 obduktioner där dödssättet bedömdes vara olycksfall. Myndighetens preliminära data indikerar dock att antalet olyckor som skedde under 2024 var något färre än föregående år. Av årets expedierade olycksfall avsåg 331 kvinnor och 917 män (Figur 4). Dödssättet olycksfall är alltså betydligt vanligare för män än för kvinnor.

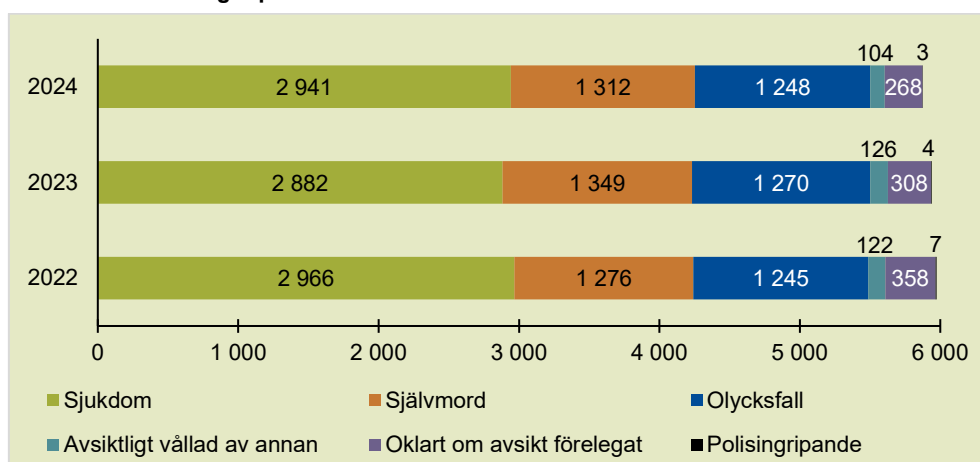
Antalet expedierade ärenden där dödssättet bedömts tillhöra kategorin ”avsiktligt vållad av annan”, det vill säga mord eller dråp, var 104 under 2024 (Figur 3). Det är 17 procent färre än föregående år. Av de 104 ärendena avser 28 kvinnor och 76 män (Figur 4). Minskningen har i sin helhet avsett män. I 15 av ärendena var offret yngre än 20 år. Totalt 6 personer under 20 år avled till följd av skottskador (alla över 15 år), vilket är en minskning jämfört med föregående år, då 15 personer under 20 år föll offer för det dödliga skjutvapenvåldet. Det bör påpekas att vissa ärenden expedieras först året efter att dödsfallet har ägt rum, vilket innebär att antalet ärenden inte överensstämmer med antalet mord och dråp som inträffat under kalenderåret.

I 80 procent av de mord och dråp som avsåg män utgjordes det dödliga våldet av antingen skottskador eller skarpt våld (övergrepp med skärande eller stickande

föremål). Bland kvinnor utgjordes det dödliga våldet främst av strypvåld, följt av skarpt våld och skottskador.

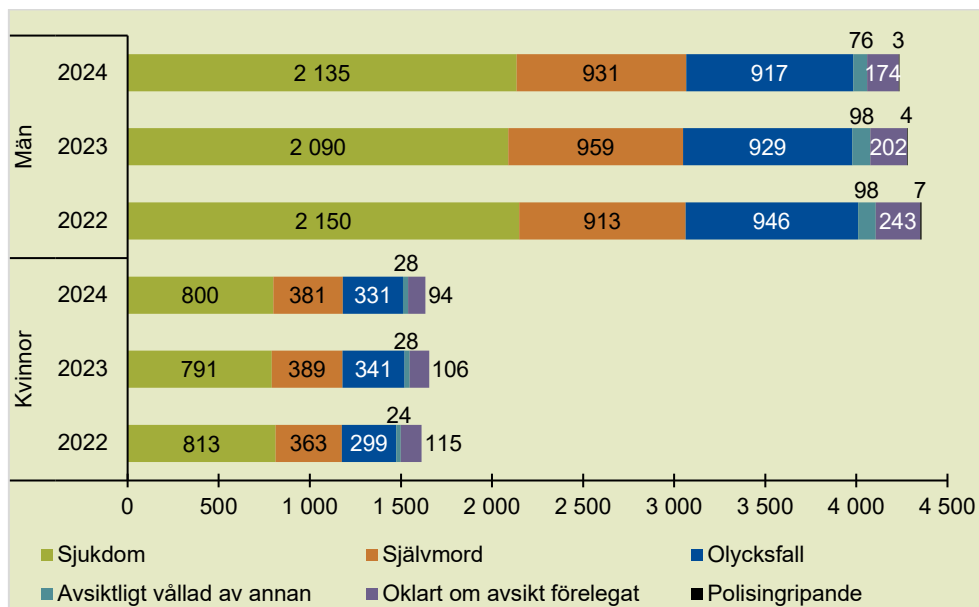
Under 2024 expedierades tre obduktionsutlåtanden som avsåg personer som avlidit i samband med polisingripande (Figur 3). Två personer avled i samband med att de omhändertogs av polis och en person avled i en trafikhändelse där polisen var involverad. Dessa ärenden är till antalet få men komplicerade både vad gäller dödsorsak och dödssätt då omständigheterna ofta är svårvärderade. För att tillse att myndighetens bedömningar vilar på bästa tänkbara kunskapsunderlag pågår ett projekt med syfte att kartlägga ärendetypen samt det vetenskapliga underlaget inom området.

Figur 3. Antal expedierade rättsmedicinska obduktioner, likbesiktningar och skelettundersökningar per dödssätt¹

¹ Siffrorna för 2023 och 2022 har uppdaterats då även likbesiktningar och skelettundersökningar har inkluderats i figuren.

Figur 4. Antal expedierade rättsmedicinska obduktioner, likbesiktningar och skelettundersökningar per dödssätt, uppdelat på kvinnor och män^{1,2}

¹ Siffrorna för 2023 och 2022 har uppdaterats genom att även likbesiktningar och skelettundersökningar har inkluderats i figuren.

² Ärenden där könet är okänt har exkluderats ur denna figur. Det gäller sex fall under 2024, två fall 2023 och tre fall 2022.

Dödsorsak okänd

Under 2024 expedierades 290 rättsmedicinska obduktionsfall där någon dödsorsak inte gick att finna. Dödsfall med okänd dödsorsak är en heterogen grupp och utgörs till cirka tre fjärdedelar av fall med måttlig till höggradig förruttnelse eller svårt brända kroppar. Det kan då vara omöjligt att fastställa en dödsorsak. Även om kroppen är välbevarad händer det att dödsorsaken inte kan fastställas. Det finns sjukliga tillstånd som är svåra och ibland omöjliga att upptäcka vid en obduktion, såsom epileptiska anfall och hjärtrytmrubbningar.

Av de ärenden, i vilka rättsläkaren inte kunnat fastställa någon dödsorsak var kroppen i 71 fall förhållandevis välbevarad. Det motsvarar 1,2 procent av det totala antalet obduktionsfall. Motsvarande andel för 2023 var 1,3 procent och 1,2 procent för 2022. Andelen fall med okänd dödsorsak, som inte beror på kroppens beskaffenhet (förruttnelse eller brand) ligger därmed i Sverige i nivå med publicerade data från USA, där urvalet för rättsmedicinsk obduktion är likt det svenska.

Handläggningstider

Under 2024 var den genomsnittliga handläggningstiden för rättsmedicinska obduktioner 62 dagar, vilket är 11 dagar färre än föregående år och 18 dagar färre än 2022 (Tabell 11). Den genomsnittliga handläggningstiden är i stort sett lika lång för ärenden som avser kvinnor som för män. De kortare handläggningstiderna är en

positiv utveckling som bedöms ha flera förklaringar, såsom ett internt effektiviseringsarbete och att andelen rättsläkare med lång erfarenhet har ökat. Även det lägre antalet utförda obduktionsärenden kan ha bidragit till de något kortare handläggningstiderna.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ärendetyperna mord och dråp (avsiktligt vållad av annan) samt trafikhändelser minskade med 6 respektive 10 dagar från föregående år (Tabell 11). För dessa ärendetyper är handläggningstiden av särskild betydelse då den kan påverka förundersökningen, samt i förekommande fall även häktningstiden. Rättsmedicinalverket har i samråd med Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten tagit fram ett mål om en handläggningstid med en median på 45 dagar. Medianvärdet för mord och dråp 2024 var 54 dagar, vilket fortfarande överstiger målet men är en minskning jämfört med förra året. För trafikhändelser var medianvärdet 40 dagar, vilket innebär att målet nåddes.

Sammantaget bedöms handläggningstiderna för rättsmedicinska obduktioner ligga på en acceptabel nivå.

Tabell 11. Handläggningstid för expedierade rättsmedicinska obduktioner, uppdelat på kvinnor och män, mord och dråp samt trafikhändelser

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Rättsmedicinska obduktioner	80	73	62	70	61	49
Kvinnor	82	75	65	71	63	51
Män	80	72	61	70	60	48
Mord och dråp	84	74	68	63	58	54
Trafikhändelser ¹	73	66	56	65	55	40

¹ Olyckor och självmord som inkluderar tåg, motorfordon eller cykel. Antal trafikhändelser var 330 under 2022, 336 under 2023 och 334 under 2024.

3.2.2 Rättsintyg

Rättsmedicinalverket har huvudansvaret för att utfärda rättsintyg på uppdrag av Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Ett rättsintyg är ett medicinskt utlåtande om skador, sjukdomar eller andra förhållanden hos en målsägande eller misstänkt gärningsperson. Bestämmelser om rättsintyg finns i lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott. Ett rättsintyg kan antingen baseras på en rättsmedicinsk kroppsundersökning eller på handlingar som patientjournaler och fotografier. De rättsintyg som baseras på handlingar benämns yttranden. Rättsintyg utfärdas av

en läkare. Gäller intyget huvudsakligen tandskador kan det skrivas av en rättsodontolog.

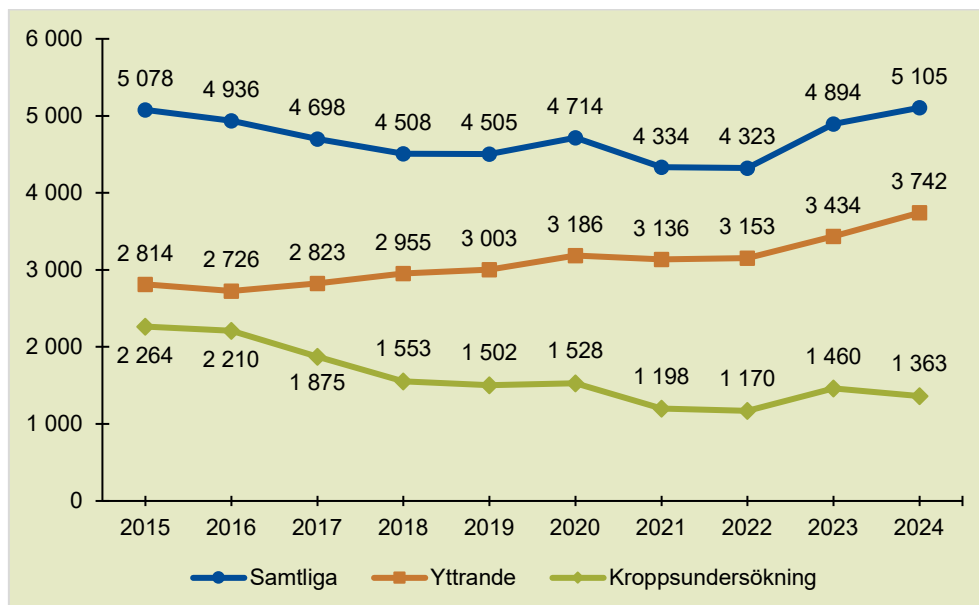
För att möjliggöra kroppsundersökningar av god kvalitet på platser långt från en rättsmedicinsk enhet har Rättsmedicinalverket anställt så kallade forensiska dokumentationsläkare (FD-läkare). Dessa läkare är intermittent anställda och har fått utbildning i skadedokumentation av myndigheten. FD-läkarna har sin huvudsakliga anställning inom hälso- och sjukvården och har uppdraget att utföra kroppsundersökningar åt RMV som bisyssla. Polis eller åklagare kontaktar tillgänglig FD-läkare som dokumenterar personens skador och sammanställer skadorna i ett protokoll och sänder till Rättsmedicinalverket där en rättsläkare bedömer underlaget och utfärdar ett rättsintyg.

Mot bakgrund av den stora betydelse ett rättsintyg kan få för en enskild person under en förundersökning och i en efterföljande brottmålsprocess, har Rättsmedicinalverket bemyndigats att meddela föreskrifter om ett rättsintygs utformning och innehåll. Syftet med föreskrifterna är att skapa en större enhetlighet och att öka kvaliteten på de rättsintyg som utfärdas av läkare inom hälso- och sjukvården. Rättsmedicinalverkets föreskrifter (HSLF-FS 2024:21) om rättsintyg trädde i kraft den 15 november 2024. Av föreskrifterna framgår bland annat att rättsintyget ska innehålla bedömningar av hur och när skador kan ha uppkommit samt graden av allvarlighet.

Ärendeutveckling

Under 2024 expedierades 5 105 rättsintyg, vilket är en ökning jämfört med 2023 och det högsta antalet på tio år (Figur 5). Ökningen utgörs i sin helhet av rättsintyg baserade på handlingar, som ökat med 9 procent, medan rättsintyg baserade på kroppsundersökningar minskat (Tabell 12). Under 2024 expedierades 1 363 rättsintyg baserade på kroppsundersökningar, vilket är en minskning med nästan 7 procent jämfört med 2023. Myndigheten har under de senaste åren arbetat för att häva utvecklingen med successivt minskat antal rättsintyg baserade på kroppsundersökningar. Förutsatt att en våldshändelse skett i närtid är en kroppsundersökning utförd av rättsläkare eller FD-läkare att föredra som underlag för ett rättsintyg, framför allt vid våld i nära relation där skadorna inte nödvändigtvis kräver sjukvård. Skador som inte är vårdkrävande dokumenteras oftast inte tillräckligt väl i en patientjournal. Denna typ av handlingar utgör sällan ett fullgott underlag för ett rättsintyg som avser våld i nära relation. Även fotografier tagna av målsäganden, som är ett vanligt förekommande underlag, behöver tolkas med viss försiktighet då bilder lätt kan förvanskas med dagens teknik. Ett rättsintyg baserat på en kroppsundersökning utgör viktig stödbevisning i utredningar av våldsbrott, inte minst i ärenden som rör våld i nära relation. Rättsmedicinalverket menar därför att minskningen är bekymmersam.

Figur 5. Antal expedierade rättsintyg, uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden

Rättsmedicinalverket har undersökt orsakerna bakom minskningen av antalet rättsintyg som baseras på kroppsundersökning. En viktig förklaring är bristande kunskap om vad ett rättsintyg är och hur ett sådant begärs. Rättsmedicinalverket har därför de senaste åren gjort insatser för att höja kunskapen om rättsintyg inom rättsväsendet. Sedan 2023 har arbetet intensifierats genom ett regeringsuppdrag om att utveckla arbetet med rättsintyg. Uppdraget förlängdes 2024. Arbetet har under året särskilt avsett att utveckla formerna för skadedokumentation samt att underlätta för polis och åklagare att begära rättsintyg. Ärendeutvecklingen under 2024, då antalet kroppsundersökningar återigen minskat, indikerar dock att det krävs fortsatta informationsinsatser i relation till Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten för att dessa myndigheter ska ha tillgång till kunskap om när ett rättsintyg kan stärka en brottsutredning.

Under 2024 uppgick antalet rättsintyg baserade på en kroppsundersökning av en FD-läkare till 291 stycken, vilket ligger i nivå med de två föregående åren (Tabell 12). Rättsmedicinalverket ser inom ramen för nämnda regeringsuppdrag över hur FD-läkarsystemet kan förbättras.

Om polis eller åklagare inkommer med nya uppgifter eller frågeställningar i ett redan expedierat rättsintyg kan myndigheten utfärda ett kompletterande rättsintyg. Under 2024 utfärdades 566 kompletteringar (Tabell 12). Polis och åklagare kan även återkalla ett begärt rättsintyg, till exempel om en utredning läggs ned. Under 2024 återkallades 172 ärenden.

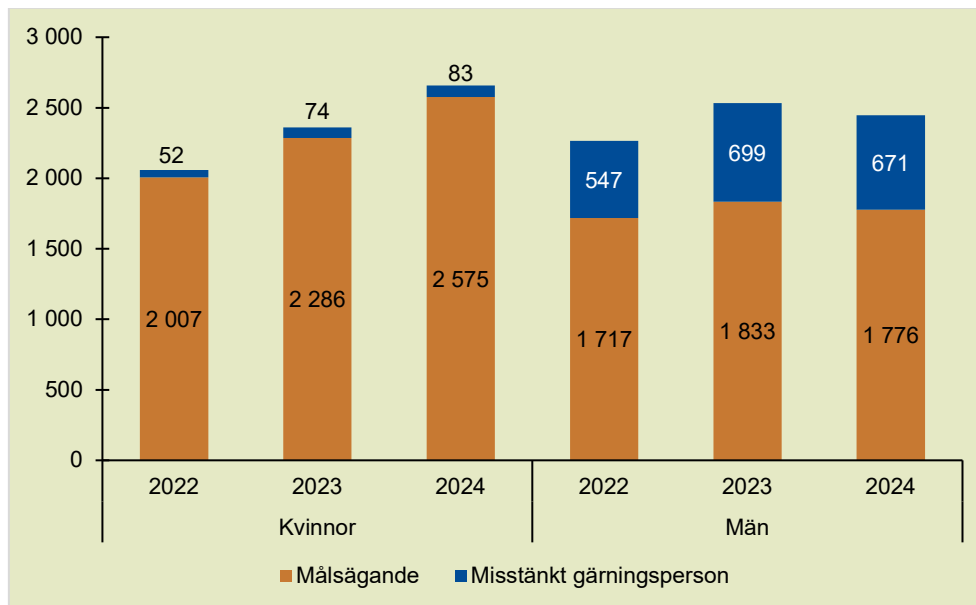
Tabell 12. Antal expedierade rättsintyg, uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden, samt antal kompletteringar till rättsintyg

Ärendetyp	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Samtliga rättsintyg¹	4 323	4 894	5 105	4,3
Kroppsundersökningar	1 170	1 460	1 363	-6,6
Varav utförda av FD-läkare	307	291	291	0,0
Yttranden	3 153	3 434	3 742	9,0
Kompletteringar	332	452	566	25,2

¹ Det finns en diskrepans mellan antal expedierade rättsintyg och antal rättsintyg som fakturerats. Skillnaden beror främst på att återkallade rättsintyg och kompletteringar av rättsintyg kan faktureras om betydande insatser gjorts i ärendet.

I likhet med tidigare år har merparten av rättsintygen rört målsägande och inte misstänkta gärningspersoner (Figur 6). Detta gäller särskilt rättsintyg avseende kvinnor där 97 procent avsett en målsägande.

Figur 6. Antal expedierade rättsintyg avseende misstänkta gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor och män¹

¹ Två ärenden från 2023 gäller varken målsägande eller misstänkt gärningsperson, dessa två ärenden är exkluderade ur beräkningen.

Handläggningstider

Under 2024 var den genomsnittliga handläggningstiden för rättsintyg som baseras på en kroppsundersökning 14 dagar och medianvärdet 10 dagar (Tabell 13). De rättsintyg som baseras på en kroppsundersökning som genomförs av en rättsläkare vid en rättsmedicinsk enhet tar i genomsnitt något kortare tid än de som grundas på en undersökning av en FD-läkare. Att de förstnämnda ärendena och även yttranden tar något kortare tid än FD-läkarärendena beror förmodligen på en något kortare

process med färre steg och aktörer. Att yttrandena också har en kortare handläggningstid än kroppsundersökningarna kan bero på att kroppsundersökningarna generellt avser mer omfattande skador som kräver utförlig dokumentation och fler åtgärder som beställning och väntan på provsvar.

Tabell 13. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Kroppsundersökning	17	16	14	12	11	10
varav utförda av rättsläkare vid rättsmedicinsk enhet	16	15	12	10	11	9
varav utförda av FD-läkare	20	22	19	16	12	15
Yttranden	10	10	8	7	7	5

Handläggningstiden för rättsintyg är densamma för ärenden rörande kvinnor som för ärenden rörande män (Tabell 14). Sammantaget bedömer Rättsmedicinalverket att handläggningstiden för rättsintyg ligger på en acceptabel nivå.

Tabell 14. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden uppdelat på kvinnor och män

Ärendetyp	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Kroppsundersökning						
Kvinnor	16	16	13	12	11	9
Män	18	16	14	13	12	10
Yttranden						
Kvinnor	9	10	7	7	7	5
Män	10	10	8	7	7	5

3.2.3 Rättsmedicinska identifieringar

När mänskliga kvarlevor påträffas och identiteten är oklar ansvarar Polismyndigheten för att fatta beslut om fastställande av identitet. I dessa fall bistår Rättsmedicinalverket med underlag. Det kan utgöras av en undersökning av den avlidnes tänder, en så kallad rättsodontologisk undersökning, som görs i anslutning till den rättsmedicinska obduktionen. I den rättsodontologiska verksamheten arbetar två rättsodontologer. Rättsmedicinalverket har även avtal med tandläkare som vid behov kan utföra identifieringar med hjälp av tänder. Vid identifiering av en

avliden röntgas tänderna och röntgenbilderna jämförs sedan med eventuella journaler eller tandröntgenbilder från tandvården. Det rättsmedicinska identifieringsunderlaget kan även utgöras av en rättsgenetisk analys eller en klinisk undersökning genom bedömning av unika särdrag hos kroppen.

Rättsmedicinalverket bistår Polismyndigheten med uppgifter till registret över försvunna personer och oidentifierade kroppar. Uppgifterna omfattar bland annat beskrivning och dokumentation av tandstatus. I detta register görs sökningar när identiteten på en avliden är okänd och vid efterlysningar från Interpol när en oidentifierad avliden har påträffats, eller vid ett försvinnande utomlands.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Under 2024 utfördes 343 identifieringar genom rättsodontologisk undersökning, vilket är i nivå med 2023 (Tabell 15). Handläggningstiden för tandidentifieringar mäts från det att rättsläkaren begärt en rättsodontologisk identifiering till dess att identifieringsärendet avslutats. De senaste tre åren har den genomsnittliga handläggningstiden varit mellan sex och åtta dagar, vilket myndigheten anser är en acceptabel nivå. Den stora skillnaden mellan genomsnittet och medianen förklaras huvudsakligen av ett mindre antal tidskrävande ärenden där identiteten inte varit möjlig att fastställa. Uppgifterna om den avlidna förs då in i det så kallade försvinnarregistret. Att handläggningstiden kan hållas kort är viktigt av flera skäl, bland annat för att kroppen inte kan lämnas ut för begravning eller kremering innan identiteten är fastställd.

Tabell 15. Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider

	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Antal tandidentifieringar	367	346	343	-0,9
Handläggningstid (genomsnitt dagar)	6	6	8	32,7
Handläggningstid (median dagar)	2	1	1	0,0

3.2.4 Medicinska åldersbedömningar

En medicinsk åldersbedömning görs för att bedöma en persons ålder i förhållande till olika åldersgränser. Rättsmedicinalverket gör medicinska åldersbedömningar på uppdrag av domstol, allmän åklagare, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Migrationsverket. För att besvara de olika frågeställningarna använder Rättsmedicinalverket en sannolikhetsmodell som utifrån statistiska beräkningar, baserade på vetenskapliga studier, anger hur sannolikt det är att en person är över eller under 18 år. I brottmål kan frågeställningen även avse 15 eller 21 års ålder.

De vetenskapliga studier som använts anger hur olika delar av skelettet samt visdomständernas mognadsgrad (stadium) är fördelade hos individer med känd ålder. Den statistiska modellen anger i sin tur hur sannolikt det är att en person med okänd ålder som uppnått vissa stadier i skelett och visdomstand är över eller under 15, 18 eller 21 år.

Barns rättigheter under asylprocessen skiljer sig från vuxnas och åldersgränsen 18 år är därför av betydelse. Den som söker asyl i Sverige som barn utan medföljande vårdnadshavare ska göra sin ålder sannolik för Migrationsverket. Om Migrationsverket inte anser att en person gjort sin ålder sannolik kan möjligheten att genomgå en medicinsk åldersbedömning erbjudas. Migrationsverket begär då en medicinsk åldersbedömning av Rättsmedicinalverket efter samtycke från den asylsökande personen.

I november 2024 uppdaterades den modell som används inom asylprocessen till att mer likna den som används i brottmål när det gäller bedömning av visdomstand. Inom asylprocessen har Rättsmedicinalverket hittills endast bedömt om visdomständerna har uppnått slutstadium eller inte, medan frågeställningarna i brottmål gjort att komplett stadiindelning (totalt åtta stadier) varit nödvändig. Uppdateringen föranleds främst av att myndigheten i slutet av 2024 färdigställt en ny sannolikhetsmodell inom brottmålsprocessen. Den nya sannolikhetsmodellen innefattar statistiska beräkningar för alla kombinationer av stadier som visdomständerna kan ha, vilket möjliggör en mer precis bedömning av hur den undersöktes ålder förhåller sig till de olika åldersgränserna och ökar träffsäkerheten i de bedömningar som görs.

Ärendeutveckling

Migrationsverkets behov av medicinska åldersbedömningar i asylärenden är avhängigt antalet ansökningar om uppehållstillstånd från barn utan vårdnadshavare samt i vilka länder dessa har sitt ursprung. Under 2024 expedierades 69 rättsmedicinska utlåtanden om ålder i asylärenden, vilket är en minskning med 57 procent jämfört med 2023 (Tabell 16) och det lägsta antalet sedan myndigheten fick uppdraget år 2017. En förklaring till minskningen är sannolikt förändrade migrationsströmmar. Av utlåtandena avsåg 26 procent sökande av kvinnligt kön. Könsfördelningen har i hög utsträckning varierat mellan åren, där andelen ärenden som avser sökande av kvinnligt kön var som lägst 2017 (4 procent) och som högst 2021 (37 procent).

Antalet begäran om medicinsk åldersbedömning i brottmål uppgick till sex ärenden 2024 jämfört med fem ärenden föregående år och tre året dessförinnan (Tabell 16). Samtliga ärenden avsåg män och misstänkta gärningspersoner.

Tabell 16. Antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden respektive i brottmål

		2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Asylärenden	Totalt	128	161	69	-57,1
	Kvinnor	28	42	18	-57,1
	Män	100	119	51	-57,1
Brottmål	Totalt	3	5	6	20,0
	Kvinnor	0	0	0	-
	Män	3	5	6	20,0

Utfall av bedömningar i asylärenden

Rättsmedicinalverkets modell för medicinsk åldersbedömning omhändertar skillnader mellan könen avseende biologisk utveckling. Av de undersökta som är av manligt kön och som undersökts inom ramen för asylprocessen bedöms 84 procent, med olika grad av säkerhet, vara 18 år eller äldre (Tabell 17). År 2023 var andelen 60 procent och året dessförinnan 54 procent.

Tabell 17. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för män/pojkar

Resultatet...	2022	2023	2024
... talar starkt för att den undersökta är 18 år eller äldre.	23	31	7
... talar för att den undersökta är 18 år eller äldre.	23	24	30
... talar möjligen för att den undersökta är 18 år eller äldre.	8	16	6
... talar möjligen för att den undersökta är under 18 år.	46	48	8
Samtliga bedömningar	100	119	51

Av de undersökta som är av kvinnligt kön och som undersökts inom ramen för asylprocessen bedöms 17 procent vara 18 år eller äldre (Tabell 18). I 78 procent av ärendena var resultatet av undersökningen, för kvinnor eller flickor, sådant att en bedömning av ålder relativt 18-årsgränsen inte kunde göras. Som beskrivits ovan uppdaterades modellen för medicinsk åldersbedömning i november 2024. Uppdateringen gör det möjligt att avge utlåtanden om de undersökta ålder i förhållande till 18-årsgränsen i fler fall.

Tabell 18. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för kvinnor/flickor

Resultatet...	2022	2023	2024
... talar för att den undersökta är 18 år eller äldre.	15	26	3
... talar möjligen för att den undersökta är under 18 år.	0	1	1
... talar för att den undersökta är under 18 år.	2	5	0
... tillåter ingen bedömning avseende den undersökta ålder relativt 18-årsgränsen.	11	10	14
Samtliga bedömningar	28	42	18

Handläggningstider

Handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar i asylärenden är långa och påverkas av flera faktorer där Rättsmedicinalverket endast kan påverka ett fåtal. Den vanligaste orsaken till en lång handläggningstid är att det går lång tid mellan begäran om undersökning till att den faktiskt genomförs, vilket ligger utanför Rättsmedicinalverkets kontroll. Det är upp till den asylsökande och dennes gode man att boka tid och genomföra undersökningen. Från det att Rättsmedicinalverket mottar begäran till dess att myndigheten expedierar ett utlåtande till Migrationsverket tar det i genomsnitt 71 dagar, vilket är ungefär samma antal dagar som 2023 och 2022 (Tabell 19). Den genomsnittliga tiden för kvinnor var 58 dagar och för män 75 dagar. Eftersom den dominerade delen av handläggningstiden ligger utanför myndighetens kontroll bedöms skillnaden i handläggningstid mellan könen inte kunna förklaras av myndighetens arbete. När handläggningstiden räknas från att Rättsmedicinalverket mottar samtliga analyser och bilder till dess att myndigheten expedierar utlåtandet tar det i genomsnitt endast 2 dagar, vilket inte förändrats sedan 2023 och 2022.

Handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar i brottmål räknas från det datum en skriftlig begäran inkommer, vanligtvis från Polismyndigheten, till dess att Rättsmedicinalverket expedierar utlåtandet. I genomsnitt tar det 23 dagar, vilket är 6 dagar färre än under 2023 (Tabell 19). Tiderna varierar i stor utsträckning från ärende till ärende, där komplexiteten och antalet undersökningar som krävs i ett enskilt ärende är av stor betydelse för handläggningstiden.

Sammantaget bedöms handläggningstiderna för medicinska åldersbedömningar ligga på en tillfredsställande nivå. Rättsmedicinalverket kommer fortsatt att samarbeta med Migrationsverket för att minska tiden mellan begäran och utförd undersökning.

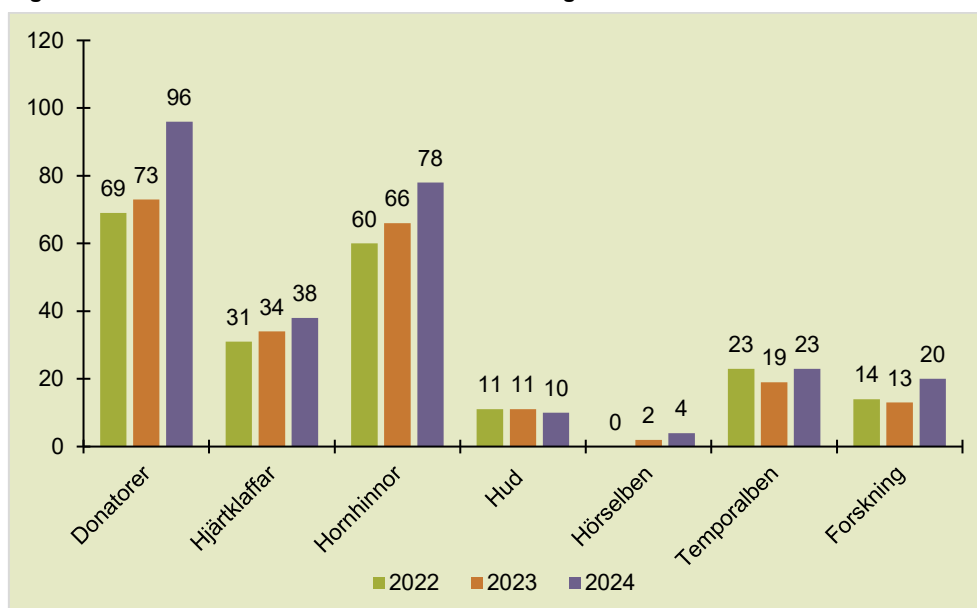
Tabell 19. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i asylärenden respektive i brottmål

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Asylärenden						
Inkommen begäran till skickat utlåtande	73	69	71	63	63	67
Inkomna analyser och bilder till skickat utlåtande	2	2	2	1	1	1
Brottmål						
Inkommen begäran till skickat utlåtande	15	29	23	14	27	25

3.2.5 Vävnadsdonationer

Rättsmedicinalverket tillvaratar vävnad från avlidna kroppar för donationsändamål. Verksamheten möjliggörs genom ett avtal med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) då myndigheten inte har det som ett uppdrag i sin instruktion. Genom avtalet ersätts Rättsmedicinalverket ekonomiskt för vissa kostnader kopplade till donationsarbetet, såsom utbildning och övergripande samordning. Utöver myndighetens avtal med SKR har Rättsmedicinalverket ingått avtal med vävnadsinrättningar om ersättning per levererad vävnad.

Antalet donatorer har under 2024 ökat med drygt 30 procent jämfört med 2023 (Figur 7). Ökningen bedöms bero på ett intensifierat donationsfrämjande arbete inom myndigheten under 2024.

Figur 7. Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader

3.2.6 Kostnad per ärende

Kostnaderna per ärende inom det rättsmedicinska området har ökat för samtliga fyra ärendetyper som redovisas. En starkt bidragande förklaring till ökningen är att antalet ärenden blivit färre än föregående år samtidigt som kostnaderna ökat, eller åtminstone inte minskat i samma omfattning som antalet ärenden. Beräkningen av kostnaden per ärende avseende rättsmedicinska obduktioner har setts över, vilket medfört att jämförelsetalen för 2022 och 2023 uppdaterats (Tabell 20).

Avseende medicinska åldersbedömningar har kostnaden per ärende ökat från 40 600 kronor per ärende till 77 900 kronor per ärende sedan föregående år. Detta förklaras av att oavsett om myndigheten handlägger fler eller färre begäran om medicinsk åldersbedömning kvarstår kostnader för till exempel hantering av metodfrågor, kvalitetssäkring, utbildning för läkare och omvärlds- och litteraturbevakning av aktuell vetenskap. Antalet ärenden har mer än halverats jämfört med föregående år, vilket gör att kostnaden per ärende ökat kraftigt.

Tabell 20. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2022	2023	2024
Rättsmedicinska obduktioner ¹	35 500	38 700	40 200
Rättsintyg			
Kroppsundersökningar	7 100	7 900	8 600
Yttranden	5 700	6 600	7 200
Medicinska åldersbedömningar ²	45 300	40 600	77 900

¹ Rättsmedicinska obduktioner inkluderar även likbesiktningar och skelettundersökningar. Kostnadsberäkningen har justerats varför uppgifter för 2022 och 2023 har uppdaterats.

² Medicinska åldersbedömningar i asylärenden, ej brottmål.

3.2.7 Forskning och utveckling

Under 2024 har den rättsmedicinska verksamheten fortsatt arbetet med att skapa strukturer som gynnar forskning och stödjer forskning av betydelse för verksamheten. Avdelningen har genomlyst medarbetares möjlighet att nå högre akademisk meritering, vilket resulterat i en reviderad forskningsstrategi och åtgärdsplan.

Avdelningen har under året haft nio medarbetare som genomgår forskarutbildning och elva medarbetare som forskat som en del i sin tjänst. Merparten av doktoranderna har handletts av forskarmeriterade medarbetare vid myndigheten. Under året har medarbetare deltagit i forskning som genererat 21 publikationer i vetenskapliga tidskrifter.

Inom den rättsmedicinska verksamheten sammanställs vetenskapliga underlag i olika rättsmedicinska ämnen enligt en standardiserad metod. Detta resulterar i kunskapsöversikter med tillhörande riktlinjer. Dessa underlag ska bidra till att bedömningar vilar på aktuellt kunskapsläge och att lika ärenden hanteras lika. Under 2024 har kunskapsöversikter om drunkning, kiselalger, skadedokumentation av blåmärken med alternativa ljuskällor samt insulinförgiftningar sammanställts. Alla utom en har publicerats i vetenskapliga tidskrifter.

En statistisk modell för medicinska åldersbedömningar har tagits fram och publicerats i en vetenskaplig tidskrift. Modellen möjliggör en sammanvägning av undersökningsresultat från tand- och olika skelettundersökningar för att bedöma sannolikheten att en person är över eller under 15, 18 respektive 21 år. Sedan november 2024 används modellen i både asyl- och brottmålsärenden.

Under 2024 har avdelningens medarbetare deltagit vid flera vetenskapliga konferenser, såsom Nordic Conference on Forensic Medicine i Tromsø, European Association of Tissue and Cell Banks och An International Course on Child Abuse Pediatrics i Barcelona och International Academy of Legal Medicine i Aten. Därutöver har studieresor genomförts och studiebesök har tagits emot i verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer avdelningen att uppdraget om forskning och utveckling genomförts med god kvalitet. Forskning och utveckling stärker rättsmedicin som kunskapsområde och bidrar till myndighetens resultat.

3.2.8 Regeringsuppdrag

Rättsmedicinalverket har under 2024 arbetat med två regeringsuppdrag inom den rättsmedicinska verksamheten. Det ena uppdraget har rört rättsintyg och det andra strypvåld.

I uppdraget om att utveckla arbetet med rättsintyg (Ju2023/01163) har det ingått att vidareutveckla formerna för skadedokumentation inför utfärdande av rättsintyg, undersöka möjligheterna att öka den geografiska tillgängligheten för ändamålsenlig skadedokumentation samt att förbättra förutsättningarna för myndighetens interna kunskapsuppbyggnad kring rättsintyg och spridning av den samma. I genomförandet har Rättsmedicinalverket inhämtat synpunkter från Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Uppdraget slutrapporterades den 17 januari 2025.

Inom ramen för uppdraget har Rättsmedicinalverket utvärderat en mobilapplikation som kan användas för fotografisk dokumentation av skador. Applikationen väntas förbättra kvaliteten på de bilder som utgör underlag för rättsintyg. Myndigheten har

också utvecklat och testat ett förenklat protokoll för skadedokumentation. Förenklingen har syftat till att effektivisera arbetet och höja kvaliteten på de underlag som används för att utfärda ett rättsintyg. Insatser har också genomförts för att öka verksamhetens tillgång till information om andra medicinska specialiteter än den rättsmedicinska. Tillgång till sådan information är ofta nödvändig vid bedömningar av skador. Slutligen har Rättsmedicinalverket utvecklat en informationsportal om rättsintyg på myndighetens webbplats.

I uppdraget om att förstärka kunskapen om strypvåld (Ju2024/00606) ska Rättsmedicinalverket kartlägga och sammanställa befintlig kunskap om strypvåld, inklusive när detta förekommer i ett sexuellt sammanhang. Myndigheten ska även förbättra den interna kunskapsuppbyggnaden kring strypvåld och sprida den till rättsväsendets myndigheter. Rättsmedicinalverket har påbörjat en kunskapsöversikt om skador och risker vid strypvåld, samt en kartläggning av avlidna respektive levande personers skador vid strypvåld. Rättsmedicinalverket har även inlett arbetet med den nationella konferens om strypvåld som myndigheten planerar att genomföra under hösten 2025. Uppdraget ska redovisas senast den 3 mars 2025.

3.3 Rättspsykiatri

Inom den rättspsykiatriska utredningsverksamheten genomförs tre typer av undersökningar. Dessa är § 7-undersökningar, rättspsykiatriska undersökningar samt riskutredningar gällande personer som ansökt om att få fängelse på livstid omvandlat till ett tidsbestämt straff. Verksamheten bedrivs vid undersökningsenheter i Göteborg och Stockholm. Båda enheterna har säkerhetsklassade avdelningar för häktade personer som är bemannade dygnet runt. I de fyra nordligaste länen utför Region Västerbotten § 7-undersökningar enligt avtal med Rättsmedicinalverket.

I verksamheten finns 196 månadsanställda medarbetare. Dessa utgörs i huvudsak av rättspsykiatriker, läkare under specialistutbildning, psykologer, forensiska socialutredare, sjuksköterskor, skötare, administratörer och säkerhetsoperatörer. Därutöver finns 122 timanställda, varav de flesta är omvårdnadspersonal. Verksamheten bedrivs dygnet runt, årets alla dagar.

Rättsmedicinalverket ger underlag till domstol inför beslut om påföljd. Personer som därefter döms till rättspsykiatrisk vård vårdas vid rättspsykiatriska kliniker som regionerna ansvarar för.

Under 2024 har arbetet med den nya byggnaden för rättspsykiatriska undersökningsenheten i Göteborg (Salix) fortsatt. Inflyttning är planerad till hösten 2025.

Rättsmedicinalverket samverkar med Kriminalvården om säkerhetsfrågor för de nya lokalerna.

I Sverige är antalet rättspsykiatriker förhållandevis litet. Under perioden 2015 till 2024 utfärdade Socialstyrelsen i genomsnitt 4,3 specialistbevis årligen. Utöver Rättsmedicinalverket är även regionerna, som ansvarar för den rättspsykiatriska vården, beroende av rättspsykiatriker. Efter flera år med utmaningar vad gäller att rekrytera och behålla rättspsykiatriker bedöms situationen vara stabil vid Rättsmedicinalverket. Det finns dock ett fortsatt behov av att rekrytera rättspsykiatriker till enheten i Göteborg.

För att säkerställa kompetensförsörjningen anordnar Rättsmedicinalverket sedan 2013 specialistkurser för blivande specialistläkare i rättspsykiatri i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2021:8) om läkarnas specialiseringstjänstgöring. Under 2024 slutförde en läkare sin ST-tjänstgöring vid myndigheten och blev färdig specialist i rättspsykiatri.

3.3.1 Paragraf 7-undersökningar

En domstol, och i vissa fall en åklagare, får enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. förordna en läkare att avge ett läkarintyg gällande en misstänkt person, en så kallad § 7-undersökning. Efter ett sådant beslut är den misstänkte skyldig att genomgå undersökningen.

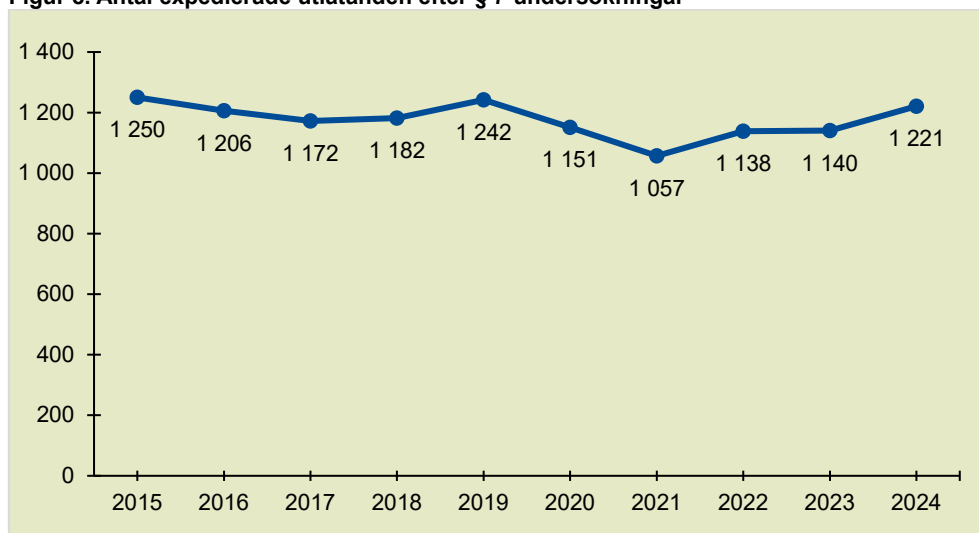
En § 7-undersökning genomförs tidigt i rättsprocessen och finns i två former, ordinär § 7-undersökning och § 7-vårdundersökning. Det huvudsakliga syftet med en ordinär § 7-undersökning är att ta ställning till om det finns skäl att genomföra en mer omfattande rättspsykiatrisk undersökning. Vid en § 7-vårdundersökning tar läkaren även ställning till förutsättningarna för att döma den misstänkte till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning. Vid denna typ av undersökning är den misstänktes psykiatriska tillstånd i regel väldokumenterat, brottsligheten av lindrigare art och återfallsrisken låg. I det fall påföljden blir rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning är det chefsöverläkaren vid vårdinrättningen som beslutar om lättnader i vården och när den kan avslutas.

Ärendeutveckling

Med undantag för enskilda år har antalet § 7-undersökningar minskat något under en längre period och var som lägst 2021 (Figur 8). Därefter har antalet ökat och uppgick 2024 till 1 221 undersökningar. Någon enskild faktor som påverkar upp- och nedgångar i inflödet har inte kunnat identifieras. Det finns exempelvis inget klarlagt samband mellan antalet § 7-undersökningar och befolkningsutvecklingen. Inte heller kan antalet kopplas till den allmänna brottsutvecklingen, eftersom det

sällan finns behov av § 7-undersökningar vid den typ av brottmål som ökat mest under senare år (organiserad brottslighet). Istället är det sannolikt flera olika faktorer, såsom straffskärpningar, som påverkar och varierar över tid.

Figur 8. Antal expedierade utlåtanden efter § 7-undersökningar

Under 2024 ökade antalet § 7-undersökningar avseende såväl häktade personer som personer på fri fot (Tabell 21). Ökningen av undersökningar av personer på fri fot innebär i princip en återgång till nivån under 2022 efter en nedgång under 2023. Undersökningar av häktade personer har däremot ökat årligen under de senaste tre åren. Av de två olika formerna var det framför allt ordinära § 7-undersökningar som ökade, medan § 7-vårdundersökningar var på en i princip oförändrad nivå. Utvecklingen har inte inneburit några större konsekvenser för verksamheten. Stabiliseringen av läkarbemanningen som skett under de senaste åren har underlättat hanteringen av den större ärendemängden.

Undersökningar av häktade personer har ökat.

Jämfört med 2023 har andelen undersökta som är kvinnor ökat något, vilket bedöms vara en naturlig variation mellan åren (Tabell 21).

Tabell 21. Antal expedierade § 7-undersökningar, uppdelat på kvinnor och män, uppdelat på häktade och personer på fri fot, respektive uppdelat på ordinära § 7-undersökningar och § 7-vårdundersökningar

	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
§ 7-undersökningar samtliga	1 138	1 140	1 221	7,1
Häktade personer	724	766	796	3,9
Personer på fri fot	414	374	425	13,6
Ordinära § 7-undersökningar	791	807	882	9,3
§ 7-vårdundersökningar	347	333	339	1,8
Kvinnor	202	187	212	13,4
Män	936	953	1 009	5,9

I och med långa geografiska avstånd är avtalet med Region Västerbotten om att utföra § 7-undersökningar i norrlandslänen av stor betydelse. Åtta procent av det totala antalet § 7-undersökningarna utfördes av regionen under 2024. Motsvarande andel för 2023 var nio procent och åtta procent för 2022.

Handläggningstider

Det finns ingen lagstadgad handläggningstid för § 7-undersökningar men de ska handläggas så fort som möjligt. Det är främst vid undersökningar av personer på fri fot som handläggningstiden kan bli längre (Tabell 22). Orsaken är att personer på fri fot kan uppge förhinder, vara svåra att nå med kallelser eller vägra inställa sig för undersökning.

För häktade personer minskade handläggningstiden med två dagar (median) under 2024 jämfört med föregående år (Tabell 22). För personer på fri fot minskade den med tre dagar. Att handläggningstiden för § 7-undersökningar av personer på fri fot minskat beror sannolikt på att kallade personer i ökad grad har infunnit sig till undersökningen i tid, något som kan variera mellan åren.

Handläggningstiden av § 7-undersökningar avseende kvinnor är något längre än för män (Tabell 22). Skillnaden är dock liten och förklaras sannolikt av att kvinnor oftare genomgår § 7-undersökning på fri fot. Genomsnittet för handläggningstiden minskade tydligt jämfört med föregående år vilket talar för att ärenden med mycket lång handläggningstid har minskat under året.

Tabell 22. Handläggningstid § 7-undersökningar, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, respektive uppdelat på kvinnor och män

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Häktade personer	17	18	18	15	16	14
Personer på fri fot	66	68	58	44	45	42
Kvinnor	44	44	33	26	21	21
Män	33	33	31	19	20	19

Handläggningstiderna för § 7-undersökningar av såväl häktade personer som personer på fri fot bedöms ligga på en rimlig nivå för 2024. Förändringarna jämfört med föregående år var små men utgör samtidigt en positiv utveckling. Under 2024 fick Rättsmedicinalverket möjlighet att genom Polismyndigheten delge personer som uteblivit från en undersökning. Detta bedöms ha bidragit till att handläggningstiden minskat. Rättsmedicinalverket arbetar kontinuerligt med att undvika omotiverade fördröjningar i handläggningen.

Delgivning med hjälp av polis har kortat handläggningstiden.

Utfall av bedömningar

Vid ordinära § 7-undersökningar rekommenderades rättspsykiatrisk undersökning i knappt 63 procent av fallen under 2024 vilket var en ökning med 2,3 procentenheter jämfört med föregående år (Tabell 23). Andelen § 7-vårdundersökningar med sådan rekommendation minskade däremot med 1,3 procentenheter under 2024. Rättspsykiatrisk undersökning rekommenderas vid § 7-vårdundersökningar då undersökningsläkaren bedömer att frågan om särskild utskrivningsprövning behöver utredas inför val av påföljd, något som förutsätter en rättspsykiatrisk undersökning. Förändringarna under 2024 i förhållande till föregående år bedöms utgöra normala variationer mellan åren.

Andelen § 7-vårdundersökningar som resulterar i ett förslag om rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning är relativt låg (Tabell 23). En förklaring till detta är att domstolar ibland beslutar om § 7-vårdundersökning trots att en ordinär § 7-undersökning hade varit mer ändamålsenlig. Det är inte ovanligt att det i sådana fall framkommer omständigheter i undersökningen som gör att läkaren rekommenderar en rättspsykiatrisk undersökning för att utreda frågan om särskild utskrivningsprövning.

Tabell 23. Rekommendation om rättspsykiatrisk undersökning (RPU) i ordinär § 7-undersökning respektive § 7-vårdundersökning

		2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Ordinär § 7-undersökning	Antal	791	807	882	9,3
rekommendation om RPU	Antal	486	489	555	13,5
	Andel (%)	61,4	60,6	62,9	-
§ 7-vårdundersökning	Antal	347	333	339	1,8
rekommendation om RPU	Antal	149	137	135	-1,5
	Andel (%)	42,9	41,1	39,8	-
rekommendation om LRV utan SUP ¹	Antal	91	74	80	8,1
	Andel (%)	26,2	22,2	23,6	-

¹ Rättspsykiatrisk undersökning (RPU), lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV), särskild utskrivningsprövning (SUP).

3.3.2 Rättspsykiatriska undersökningar

En domstol kan med stöd av 1 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning besluta om att en misstänkt person i brottmål ska genomgå en rättspsykiatrisk undersökning. En förutsättning för ett sådant beslut är att den som är misstänkt har erkänt gärningen eller att övertygande bevisning föreligger samt att påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter.

Begreppet allvarlig psykisk störning är centralt inom rättspsykiatrisk verksamhet. Det är ett juridiskt begrepp och inte ett medicinskt tillstånd eller en psykiatrisk diagnos. Exempel på tillstånd som utgör en allvarlig psykisk störning är psykotiska tillstånd med vanföreställningar, tankestörningar och hallucinationer.

Vid rättspsykiatriska undersökningar föreligger i regel misstanke om allvarliga brott. I ett och samma ärende kan det dessutom förekomma flera brottsmisstankar. Under 2024 förelåg misstanke om brott mot liv och hälsa (exempelvis mord och misshandel) i ungefär hälften av undersökningarna. I omkring 40 procent förelåg misstanke om brott mot frihet och frid (såsom olaga hot eller hemfridsbrott). I 25 procent av de rättspsykiatriska undersökningarna fanns misstanke om brott mot allmän verksamhet m.m. (exempelvis hot eller våld mot tjänsteman). Sådan brottsmisstanke beror ofta på att den undersökte gjort motstånd i samband med gripandet.

En rättspsykiatrisk undersökning genomförs av ett team bestående av en rättspsykiatriker (undersökningsläkare), en forensisk socialutredare och en psykolog. Om den undersökte är intagen vid någon av myndighetens undersökningsenheter ingår även omvårdnadspersonal. Domstolens frågor besvaras av undersökningsläkaren i ett utlåtande.

Vid en rättspsykiatrisk undersökning har Rättsmedicinalverket i princip alltid uppdraget att ta ställning till om den person som undersöks begick gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning samt om det finns medicinska förutsättningar att överlämna personen till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken.

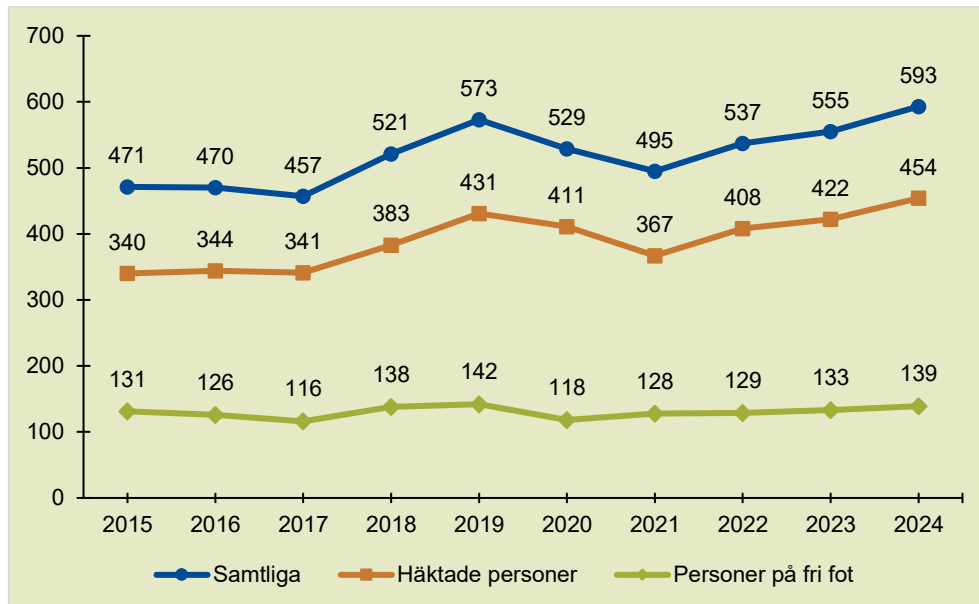
Domstolen kan även begära att Rättsmedicinalverket bedömer om personen till följd av störningen saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller saknat förmåga att anpassa sina handlingar till sådan insikt. Om så är fallet får domstolen i normalfallet inte döma personen till fängelse. I de flesta sådana fall blir påföljden i stället rättspsykiatrisk vård. Har personen däremot genom rus eller på annat sätt själv orsakat störningen föreligger inget hinder för domstolen att utdöma en fängelsepåföljd.

Med syftet att ta tillvara samhällsskyddsintresset kan domstolen även begära att Rättsmedicinalverket tar ställning till om den rättspsykiatriska vården ska förenas med särskild utskrivningsprövning. Det är aktuellt i de fall då det till följd av den allvarliga psykiska störningen finns en förhöjd återfallsrisk i allvarlig brottslighet. Vid särskild utskrivningsprövning är det förvaltningsrätten som beslutar om såväl lätnader i vården som när den kan avslutas. I annat fall är det vårdinrättningens chefsöverläkare som beslutar.

Ärendeutveckling

Ett beslut om rättspsykiatrisk undersökning har i regel föregåtts av en § 7-undersökning där läkaren rekommenderat en sådan undersökning. Under 2024 ökade antalet rättspsykiatriska undersökningar för tredje året i rad (Figur 9). Antalet var också det högsta på tio år.

Figur 9. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade personer respektive personer på fri fot

Det är framför allt antalet rättspsykiatriska undersökningar av häktade som ökat (Tabell 24). Eftersom häktade personer tas in vid någon av undersökningsenheterna är dessa undersökningar mer resurskrävande för myndigheten, vilket blir särskilt märkbart under perioder med högt inflöde.

Under senare år har andelen kvinnor som genomgått rättspsykiatrisk undersökning varierat. Det totala antalet män är oförändrat, men antalet kvinnor ökade under 2024 jämfört med 2023 (Tabell 24). Detta medför att andelen kvinnor ökade till 18 procent bland häktade personer och till 22 procent bland personer på fri fot. Orsaken till att andelen kvinnor varierat är inte känd, men då antalet kvinnor som genomgår rättspsykiatrisk undersökning är förhållandevis litet kan slumpmässiga orsaker ha betydelse.

Tabell 24. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och personer på fri fot, samt kvinnor och män

	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
RPU Samtliga	537	555	593	6,8
Häktade personer	408	422	454	7,6
Kvinnor	62	53	81	52,8
Män	346	369	373	1,1
Personer på fri fot	129	133	139	4,5
Kvinnor	28	19	31	63,2
Män	101	114	108	-5,3

Handläggningstider

Om den som genomgår en rättspsykiatrisk undersökning är häktad ska Rättsmedicinalverket enligt 6 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning avge ett utlåtande inom fyra veckor från det att ärendet inkom till myndigheten. Vid undersökningar av personer på fri fot är motsvarande tidsgräns sex veckor.

Omkring 75 procent av dem som genomgår en rättspsykiatrisk undersökning är häktade och intas vid någon av myndighetens undersökningsenheter. Under 2024 var den genomsnittliga handläggningstiden 30 dagar, vilket var två dagar över tidsgränsen på 28 dagar, och innebar en ökning med en dag jämfört med 2023 (Tabell 25). Många undersökningar vid samma tidpunkt och behov av förlängd observationstid vid svårbedömda fall är de faktorer som främst bidragit till att handläggningstiden blivit längre.

Omkring 25 procent av dem som undersöks genomgår rättspsykiatrisk undersökning på fri fot. De kallas då till någon av undersökningsenheterna för ett eller flera besök. Faktorer som i första hand påverkar handläggningstiden för undersökningar av personer på fri fot är svårigheter att komma i kontakt med personen eller att personen inte infinner sig till undersökning. Av sådana skäl överskreds tidsgränsen på 42 dagar med i genomsnitt nio dagar under 2024, vilket var samma antal dagar som 2023 (Tabell 25).

Tabell 25. Handläggningstid för rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och personer på fri fot, samt kvinnor och män

	Genomsnitt dagar			Median dagar		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Häktade personer	30	29	30	28	28	28
Kvinnor	30	29	29	28	28	28
Män	30	29	30	28	28	28
Personer på fri fot	54	51	51	42	42	42
Kvinnor	49	48	44	42	42	42
Män	55	52	53	42	42	42

När det föreligger synnerliga skäl har Rättsmedicinalverket möjlighet att begära anstånd vid den domstol som förordnat om undersökningen. Trots en ökad ärendemängd har antalet ärenden där anstånd begärts minskat. Under året begärdes anstånd för 79 rättspsykiatriska undersökningar (13 procent), vilket var färre än för både 2023 och 2022 (Tabell 26). Några större skillnader mellan andelen ansökningar om anstånd avseende kvinnor och män förelåg inte.

Tabell 26. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där anstånd har begärts¹

		2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Totalt	Antal	129	83	79	-4,8
	Andel (%)	24,0	15,0	13,3	-
Häktade personer	Antal	75	46	49	6,5
	Andel (%)	18,4	10,9	10,8	-
Personer på fri fot	Antal	54	37	30	-18,9
	Andel (%)	41,9	27,8	21,6	-
Kvinnor	Antal	24	8	17	112,5
	Andel (%)	26,7	11,1	15,2	-
Män	Antal	105	75	62	-17,3
	Andel (%)	23,5	15,5	12,9	-

¹ I ett ärende om en rättspsykiatrisk undersökning kan anstånd både begäras och beviljas flera gånger. I tabellen visas antalet undersökningar där anstånd begärts, inte antalet anstånd.

Oftast beviljar domstolen anstånd när Rättsmedicinalverket begär det. Under 2024 beviljades 83 procent av myndighetens ansökningar, vilket var en lägre andel än 2023 (92 procent) och 2022 (90 procent). Orsakerna till minskningen är inte kända. Det kan förekomma att anstånd begärs och beviljas fler än en gång per ärende.

Sammantaget är bedömningen att handläggningstiderna för rättspsykiatriska undersökningar låg på en acceptabel nivå under 2024. Rättsmedicinalverket klarar att upprätthålla lagstadgade tidsgränser i de allra flesta fall och arbetar löpande med att minska fördröjningar i handläggningen.

Utfall av bedömningar

Under 2024 ökade andelen undersökta personer som bedömdes ha en allvarlig psykisk störning (Tabell 27). Förändringen är förhållandevis stor men kan antas utgöra en naturlig variation mellan åren. Andelen med allvarlig psykisk störning vid undersökningen är något lägre än motsvarande andel vid gärningen, vilket förklaras av att vissa sjukdomstillstånd som föranleder en allvarlig psykisk störning är övergående (exempelvis drogutlösta psykosor).

Tabell 27. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden

		2022		2023		2024	
		Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Antal RPU	Totalt	537	100,0	555	100,0	593	100,0
Allvarlig psykisk störning vid gärningen	Totalt	315	58,7	312	56,2	366	61,7
	Kvinnor	54	60,0	38	52,8	64	57,1
	Män	261	58,4	274	56,7	302	62,8
Allvarlig psykisk störning vid undersökningen	Totalt	278	51,8	277	49,9	322	54,3
	Kvinnor	47	52,2	34	47,2	55	49,1
	Män	231	51,7	243	50,3	267	55,5

I omkring hälften av förordnandena om rättspsykiatrisk undersökning ställer domstolarna frågan om den misstänkte själv vållat den allvarliga psykiska störningen vid gärningen. I de fall då denna fråga har ställts bedömdes den allvarliga psykiska störningen vara självförvållad vid gärningen i 40 fall (11 procent) under 2024, vilket var en högre andel än 2023 (8 procent).

I omkring 90 procent av undersökningarna ställer domstolarna frågan om den undersökta personen saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller anpassa sina handlingar efter sådan insikt. I de fall där den undersökta personen bedömdes ha en allvarlig psykisk störning vid gärningen bedömdes någon av förmågorna ha saknats i 83 fall (23 procent) under 2024. Det var något högre än 2023 (17 procent).

I drygt 90 procent av förordnandena om rättspsykiatrisk undersökning anger domstolen att Rättsmedicinalverket även ska ta ställning till särskild utskrivningsprövning i det fall förslag om rättspsykiatrisk vård lämnas. Under 2024 rekommenderade Rättsmedicinalverket sådan påföljd i 274 fall.

I en mindre andel ärenden (8 procent) ställer domstolen en fråga om rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning. I dessa fall rekommenderade Rättsmedicinalverket sådan vård i 26 fall.

Beläggning vid undersökningsenheterna

Under normala förhållanden har Rättsmedicinalverket kapacitet att hålla totalt 28 vistelseplatser öppna. Under en begränsad period kan antalet utökas till som mest 32 platser, något som dock förutsätter utökad bemanning. För att säkerställa en god vårdmiljö, men även hög säkerhet för såväl intagna som personal, är arbetet personalintensivt. Effektiv planering och samordning är viktigt för undersökningsverksamheten men även för att upprätthålla fungerande ärendeflöden. Häktade

personer som Kriminalvården har bedömt tillhör högsta säkerhetsklass undersöks endast vid enheten i Stockholm.

En häktad person ska enligt 8 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning överföras till en undersökningsenhet inom sju dagar från det att Rättsmedicinalverket mottagit domstolens beslut om undersökning. Någon möjlighet att begära anstånd finns inte. Under 2024 överskreds tidsfristen i 48 ärenden (11 procent) vilket innebar en ökning med 2 procentenheter jämfört med föregående år (Tabell 28). Tidsgränsen överskreds i genomsnitt med 3,6 dagar, vilket är mindre än både 2023 och 2022.

Tabell 28. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där lagstadgad tidsgräns för överföring till undersökningsenhet har överskridits samt medelvärde för antalet dagar som tidsgränsen har överskridits

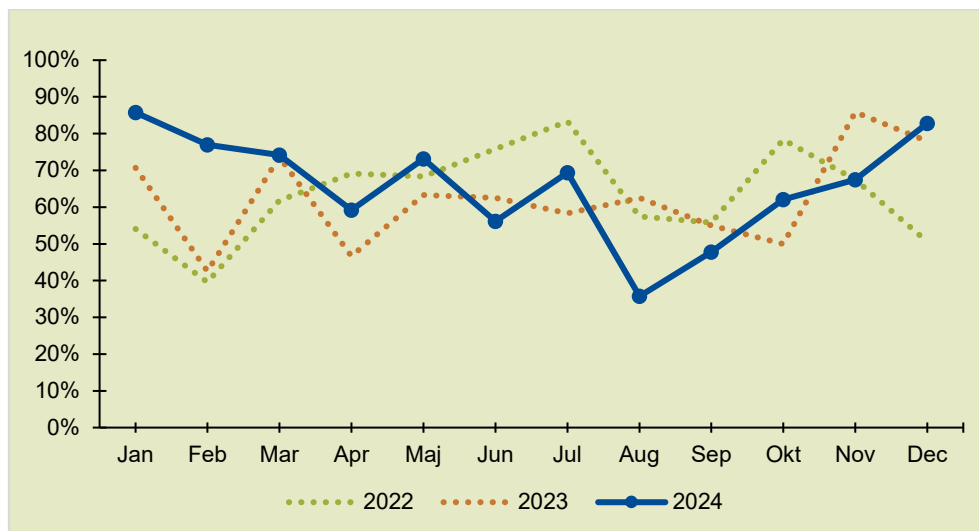
Ärenden för häktade där väntetiden överskred 7 dagar	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Antal	56	37	48	29,7
Andel (%)	13,7	8,8	10,6	-
Medelvärde, överskridna dagar	3,9	4,3	3,6 ¹	-

¹ Ett ärende har exkluderats vid beräkning av medelvärde på grund av extraordinära omständigheter i detta ärende.

Den huvudsakliga orsaken till att intag inte kan göras inom föreskriven tid är platsbrist. Brist på platser uppstår framför allt vid längre perioder med högt inflöde. Tillräcklig lokalmässig kapacitet behöver alltid finnas för att vid behov kunna avskilja intagna som uppvisar utagerande beteenden eller annan misskötsamhet. Optimal beläggning är därför omkring 75–80 procent av maximal kapacitet. När beläggningen övergår denna nivå påverkas möjligheten att göra nya intag och därmed förutsättningarna att hålla lagstadgade tidsfrister. För att frigöra platser i perioder med högt inflöde förkortas vistelsetiden i undersökningar där det är möjligt, utan att förutsättningarna att besvara domstolens frågor försämrats. För att balansera ojämna inflöden finns även en möjlighet att överföra undersökningar mellan enheterna.

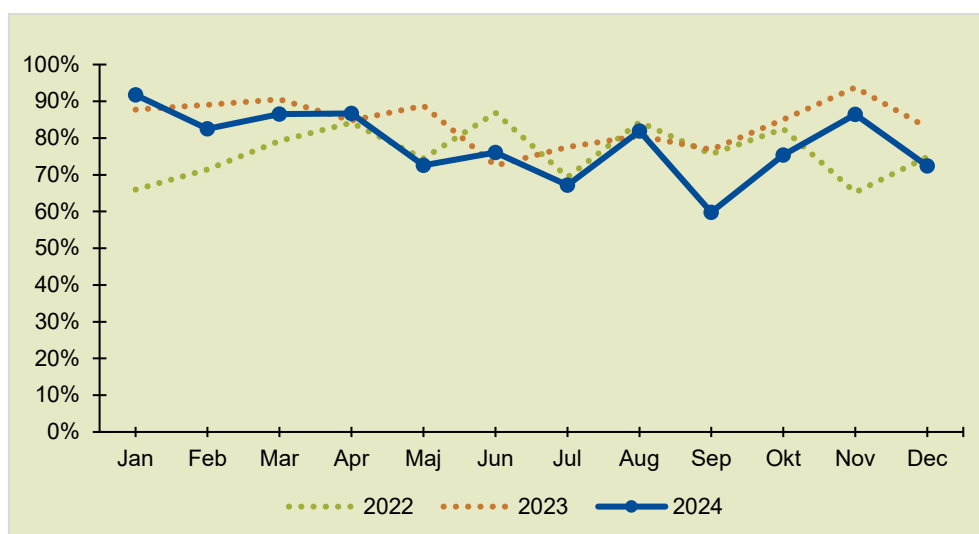
Vid undersökningsenheten i Göteborg var den genomsnittliga belägningsgraden 66 procent under 2024 vilket var något högre än föregående år (63 procent, uppgiften har justerats i förhållande till årsredovisningen för 2023). Belägningsgraden var hög framför allt under årets första och avslutande månader (Figur 10). För enskilda månader var beläggningen som högst 86 procent och som lägst 36 procent. Under 2024 var beläggningen 100 procent under 28 dagar vilket var 19 fler dagar än under 2023.

Figur 10. Genomsnittlig belägningsgrad per månad (%) vid undersökningsenheten i Göteborg

Belägningsgraden vid undersökningsenheten i Stockholm var i genomsnitt 78 procent. Det var lägre än 2023 då belägningsgraden var 84 procent, trots ett högre inflöde under 2024. Detta förklaras av ett aktivt arbete med att frigöra vistelseplatser. Beläggningen var hög framför allt i början av året men även under vissa månader under årets senare del (Figur 11). Den genomsnittliga beläggningen var som mest 92 procent för en enskild månad och 60 procent som lägst. Beläggningen var 100 procent eller högre under 49 dagar, vilket var 16 dagar färre än 2023.

Figur 11. Genomsnittlig belägningsgrad per månad (%) vid undersökningsenheten i Stockholm

Säkerhet, avskiljningar och andra tvångsåtgärder

Säkerhetsarbetet är centralt i den rättspsykiatriska undersökningsverksamheten. Under perioder med hög beläggning ökar risken för konflikter. Bland de intagna förekommer emellanåt individer med starkt utagerande beteende. Utbildning av

personal, riskbedömningar samt rapportering och uppföljning av hot- och våldssituationer sker kontinuerligt. Antalet rapporter om hot- och våldsincidenter var 76 under 2024 vilket är 7 fler än föregående år (Tabell 29). Sett till det totala antalet vistelsedagar, det vill säga summan av samtliga vistelsedagar för alla intagna under året, innebär det en ökning med drygt en incident per tusen vistelsedagar. Förändringen är liten och bedöms utgöra en normal variation mellan åren.

Tabell 29. Antal rapporter om hot- och våldsincidenter vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna

	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Hot och våld totalt	67	69	76	10,1
Göteborg	23	28	33	17,9
Stockholm	44	41	43	4,9
Totalt antal per 1 000 vistelsedagar	9,3	9,0	10,2	12,8

Med stöd av häkteslagen (2010:611) kan Rättsmedicinalverket besluta att avskilja intagna personer som stör ordningen och säkerheten. Den som avskiljs kan begära att beslutet omprövas och det prövas då av myndighetens verksjurister. Omprövningsbeslutet kan överklagas. Under 2024 beslutades om totalt 129 avskiljningar enligt denna lag, vilket var 39 procent fler än 2023 då det beslutades om 93 avskiljningar. Någon enskild förklaring till ökningen har inte identifierats. Det högre inflödet under året har inneburit att fler intagna vistats på undersökningsenheterna, vilket kan ha bidragit till att antalet störningar av ordning och säkerhet har ökat.

I vissa fall behöver häktade personer psykiatrisk vård under tiden de vistas vid Rättsmedicinalverket. Ofta medverkar de frivilligt i vården, men det händer att personen motsätter sig nödvändig psykiatrisk vård. Om personen inte kan förmås att medverka frivilligt kan vården ges under tvång med stöd av lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (LRV). Under 2024 vårdades 28 personer enligt LRV, varav 6 kvinnor. Det var färre än 2023 då 41 personer vårdades enligt lagen, varav 8 kvinnor. Under 2022 var motsvarande antal 48 personer, varav 8 kvinnor. Att färre beslut om psykiatrisk tvångsvård fattades under 2024 förklaras sannolikt av flera faktorer. En av dessa kan vara att fler har tagit emot vård på frivillig väg.

Enligt LRV får en patient hållas avskild från andra patienter, men endast om det är nödvändigt på grund av att patienten genom aggressivt eller störande beteende allvarligt försvårar vården av andra. Om det föreligger synnerliga skäl kan en vuxen person vara avskild längre än åtta timmar. När det sker underrättas Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beslutet. Under 2024 fattades sådana beslut avseende 15 personer, varav 2 kvinnor. Motsvarande antal för 2023 var 25 personer, varav 4 kvinnor och 28 personer för 2022, varav 5 kvinnor.

Beslut om tvångsvård och andra tvångsåtgärder enligt LRV sammanställs årligen som en del av en patientsäkerhetsberättelse. IVO utövar tillsyn av de delar av Rättsmedicinalverkets verksamhet som omfattas av Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2006:9) om säkerhet vid sjukvårdsinrättningar som ger psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning. Under 2024 har IVO inte meddelat beslut i något tillsynsärende.

3.3.3 Riskutredningar vid omvandling av livstidsstraff

År 2024 avtjänade 224 personer livstidsstraff i Sverige. Efter tio års verkställighet kan en livstidsdömd person ansöka om att få sitt straff tidsbestämt. Ansökningarna prövas av Örebro tingsrätt enligt lagen (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid. En ny ansökan kan prövas först 12 månader efter att ett negativt beslut vunnit laga kraft.

En av faktorerna som domstolen har att ta hänsyn till vid prövningen är risken för att den dömda återfaller i allvarlig brottslighet. För ställningstagandet kan tingsrätten förordna om att Rättsmedicinalverket genomför en utredning med utlåtande om risken för att den dömda återfaller i brottslighet.

En riskutredning utförs av ett team bestående av två till tre riskutredare. Ett längre strukturerat samtal genomförs, där den sökande bland annat får redogöra för sin bakgrund, gärningen, tiden på anstalt och sina planer för framtiden. Som förberedelse tar utredarna del av relevanta handlingar och dokumentation från Kriminalvården. Baserat på det samlade underlaget görs sedan en riskbedömning utifrån flera beslutstöd.

Ärendeutveckling och handläggningstider

Riskutredningar av livstidsdömda personer omfattar relativt få ärenden årligen. Antalet bestäms av hur många livstidsdömda som avtjänat tio år eller mer av sina straff och som ansöker om att få straffet tidsbestämt. Handläggningstiden för dessa utredningar är inte lagstadgad, men Örebro tingsrätt anger som regel sex veckors handläggningstid. Eftersom få kvinnor döms till livstidsstraff är antalet kvinnor som genomgår riskbedömningar också litet. Statistiken delas därför inte upp utifrån kön.

Under 2024 var antalet riskutredningar fler än såväl 2023 som 2022 (Tabell 30). I genomsnitt var handläggningstiden också längre under 2024. Den främsta orsaken till de längre handläggningstiderna av riskutredningar var antalet rättspsykiatriska undersökningar som i perioder var mycket stort. Under sådana omständigheter begär Rättsmedicinalverket ofta anstånd i riskutredningarna eftersom handläggningen av rättspsykiatriska undersökningar avseende framför allt häktade personer

prioriteras. Den något längre handläggningstiden bedöms vara på en acceptabel nivå och är en konsekvens av att utredningsresurser används på ett ändamålsenligt sätt vid högt inflöde.

Tabell 30. Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider

	2022	2023	2024	Förändring % 2024 jmf 2023
Antal riskutredningar	24	22	30	36,4
Handläggningstid (genomsnitt)	54	59	61	3,1
Handläggningstid (median)	42	63,5	54	-15,0

Utfall av bedömningar

I ett utlåtande gör myndigheten en bedömning av risken för återfall i allvarlig brottslighet. Utfallet anges på en tregradig skala (låg, medelhög eller hög risk). Under 2024 bedömdes återfallsrisken vara hög i fler fall än föregående år. Den troligaste förklaringen är att fler personer med ett stort antal riskfaktorer ansökte om tidsbestämning under året (Tabell 31). Antalet riskutredningar är förhållandevis litet vilket kan innebära stora variationer mellan åren.

Tabell 31. Utfall i riskutredningar

	2022	2023	2024
Antal riskutredningar	24	22	30
Låg	6	3	5
Medelhög	10	11	11
Hög	8	8	14

3.3.4 Kostnad per ärende

Till följd av ett högre antal ärenden i kombination med kostnader som inte ökat i samma utsträckning har kostnaderna per ärende minskat avseende samtliga ärendetyper jämfört med föregående år (Tabell 32).

Den avgörande faktorn för kostnaden per ärende avseende rättspsykiatrisk undersökning av häktade personer är antalet expedierade utlåtanden under året. Under 2024 har antalet ärenden varit högre än föregående år vilket gör att de totala kostnaderna fördelats på fler ärenden.

Tabell 32. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal

Ärendetyp	2022	2023	2024
§ 7-undersökningar ¹	16 200	16 400	16 000
RPU – häktade personer ²	545 700	568 100	556 000
RPU – personer på fri fot ³	171 100	181 500	166 300

¹ § 7-undersökningar innefattar såväl ordinär- som vårdundersökning.

² Rättsspsykiatrisk undersökning (RPU).

³ RPU – personer på fri fot inkluderar även riskutredningar

3.3.5 Forskning och utveckling

Det övergripande syftet med Rättsmedicinalverkets rättspsykiatriska forskning är att utveckla kvaliteten inom verksamhetsområdet samt att säkerställa en hög kompetens hos avdelningens medarbetare. Medarbetare med forskarkompetens bidrar med ett vetenskapligt förhållningssätt till organisationen, vilket utgör en förutsättning för att kunna bedriva en rättssäker verksamhet av god kvalitet.

Under året var 21 medarbetare forskningsverksamma. Av dessa var 1 professor, 3 docenter, 10 disputerade och 7 doktorander. Av doktoranderna har 3 genomgått halvtidskontroll. Forskningen bedrivs i nära samarbete med Göteborgs universitet och Karolinska Institutet i Stockholm. Samarbetet är en förutsättning för att medarbetare ska kunna genomgå forskarutbildning inom ramen för sin anställning vid myndigheten. Rättsmedicinalverket finansierar även en fakultetsprofessur i rättspsykiatri vid Göteborgs universitet.

Medarbetare vid avdelningen har under året drivit eller medverkat i forskning som genererat åtta publikationer i vetenskapliga tidskrifter.

Under 2024 bedrevs 21 forskningsprojekt av avdelningens forskare. Ett av de större projekten, som myndigheten också är huvudman för, syftar till att öka kunskapen om hur våldskriminalitet uppkommer till följd av hur olika personbundna och situationsspecifika faktorer samverkar.

Ett annat större projekt syftar till att identifiera riskfaktorer för vårdnadskonflikter och våld i samband med separation samt att undersöka kort- och långtidseffekter av vårdnadskonflikt i familjer med minderåriga barn. De medverkande forskarna samverkar också med andra myndigheter. En forskare medverkar i ett regeringsuppdrag som syftar till att stärka socialtjänstens arbete med riskbedömningar samt i frågor om vårdnad, boende och umgängen. Uppdraget samordnas av Myndigheten för familj rätt och föräldraskapsstöd och genomförs i samarbete med Socialstyrelsen.

Under året har medarbetare medverkat med presentationer på flera internationella vetenskapliga konferenser, bland annat XXXVIII International Academy of Law and Mental Health (IALMH) i Barcelona, 15th Nordic Symposium on Forensic Psychiatry i Bergen samt på 2nd International Conference on Decision Making in Medicine and Law, Braga, Portugal. Avdelningen var också representerad med en poster på American Psychiatric Association Conference i New York.

Under året har verksamheten haft ett fortsatt fokus på att förbättra förutsättningarna för det interna samarbetet och kunskapsutbytet. Utöver att det utgör ett stöd för den forskning som bedrivs förbättrar det även möjligheterna att ta tillvara ny kunskap i verksamheten. Sammanfattningsvis bedöms att genomförandet av forskningsuppdraget har bidragit till myndighetens resultat på ett tillfredsställande sätt.

3.4 Övrig återrapportering

3.4.1 Kompetensförsörjning

Rättsmedicinalverkets kompetensförsörjning syftar till att kunna attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens på kort och lång sikt för att uppnå verksamhetens mål. Det innebär att medarbetare ges möjlighet att utvecklas i sina yrkesroller, bidra till att verksamheten utvecklas och att deras engagemang tas tillvara.

Rättsmedicinalverket har genom regleringsbrevet haft i uppdrag att ta emot nyanlända arbetssökande och personer med funktionsnedsättning för praktik. Myndigheten har inte kunnat ställa praktikplatser till förfogande enligt uppdraget. Orsaken till detta är att lämpliga arbetsuppgifter inte har kunnat hittas samt att det har varit svårt att anpassa arbetsuppgifter, lokaler och utrustning. Uppdraget redovisades till Statskontoret den 12 februari 2024.

Under året har myndigheten sammanställt en kompetensanalys i syfte att stärka arbetet med kompetensförsörjningen. Kompetensanalysen har bland annat omfattat en omvärldsanalys utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv. Även interna perspektiv har belysts genom en beskrivning av myndighetens demografi, rekryteringsläge, personalomsättning samt behov av kompetensutveckling och omställningsstöd. I kompetensanalysen har såväl styrkor som utvecklingsområden identifierats. Åtgärder har vidtagits för att även fortsättningsvis attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetens.

Attrahera och rekrytera

För att stärka Rättsmedicinalverkets förmåga att attrahera och rekrytera nya medarbetare arbetar myndigheten löpande med att utveckla sin profil som arbetsgivare. Möjligheten att forska som en del av anställningen bedöms bidra till myndighetens attraktionskraft. Rättsmedicinalverket erbjuder också en möjlighet att till del arbeta på distans om arbetsuppgifterna tillåter det. Detta bedöms öka Rättsmedicinalverkets attraktionskraft.

Inom vissa områden har Rättsmedicinalverket haft svårigheter att rekrytera kompetens. I likhet med tidigare år rör det exempelvis it-området, yrkesgruppen sjuksköterskor samt erfaren personal till laboratorieverksamheten vid avdelningen för rättsgenetik och rättskemi. Situationen är inte unik för Rättsmedicinalverket. Arbetsgivarverkets kompetensbarometer från hösten 2024 visar en stor brist på it-kompetens inom staten och också viss brist på medicinsk kompetens. Arbetsförmedlingens yrkesbarometer för svensk arbetsmarknad 2024 konstaterar också en stor konkurrens om bland annat it-personal och sjuksköterskor.

Utveckla och behålla

För att introducera och vidareutveckla medarbetare genomför Rättsmedicinalverket intern kompetensutveckling, bland annat inom ramen för myndighetens olika interna nätverk för fortbildning och erfarenhetsutbyte. Inom verksamheterna rättsmedicin och rättspsykiatri utbildar Rättsmedicinalverket specialistläkare. Vidare genomförs, inom den rättsgenetiska och rättskemiska verksamheten, introducerande och löpande intern utbildning om de specifika metoder, kontroller och utrustning som används.

Rättsmedicinalverkets forskningsuppdrag är en utvecklingsmöjlighet som bedöms bidra till att de utbildade specialisterna väljer att stanna kvar inom myndigheten. Under 2024 har myndigheten anordnat forskardagar, då aktiva forskare givits möjlighet att presentera sina forskningsprojekt och utbyta erfarenheter med andra forskare, samt ta del av nya forskningsrön. Myndigheten har också startat ett internt nätverk för forskare i karriären. Syftet med nätverket är att stärka forskarnas förutsättningar för fortsatt akademisk meritering. Under året har två nätverksträffar genomförts, ett med fokus på regler och förutsättningar för docentur vid de svenska universiteten och ett med fokus på meritportföljer och akademisk meritering.

Under 2023 valde förhållandevis många medarbetare inom laboratorieverksamheten att avsluta sin tjänst. Samma år påbörjades därför ett arbete med att undersöka vad som kan göras för att medarbetare ska trivas och vilja arbeta kvar i verksamheten. Arbetet genomfördes bland annat genom workshoppar som resulterade i att ett antal utvecklingsområden identifierades. Dessa områden har verksamheten arbetat vidare med under 2024. Myndigheten bedömer att arbetet har gett ett gott resultat då bemanningen under 2024 har stabiliserats och antalet

tillsvidareanställda (inklusive provanställda) som valt att avsluta sin tjänst har minskat.

Rättsmedicinalverket har ett samverkansavtal som syftar till att ge medarbetarna inflytande och delaktighet i verksamheten. Samverkan ska bidra till möjligheten att både utveckla och behålla kompetens. Sedan 2023 har ett partsgemensamt arbete pågått i syfte att öka kunskapen om samverkansmodellen och följa upp processen för samverkan i verksamheten. Under 2024 har arbetet slutförts och Rättsmedicinalverket bedömer att insatserna resulterat i en ökad kunskap om samverkan hos både medarbetare och chefer.

Lokala omställningsmedel bidrar till myndighetens kompetensförsörjning. Stöd kan till exempel ges för att genomföra kompetenshöjande åtgärder som ökar eller bibehåller medarbetarens anställningsbarhet eller i övrigt ökar förutsättningarna till ett längre arbetsliv. År 2024 utbetalades nästan 1 300 tkr i beviljade omställningsmedel, vilket är en ökning med cirka 100 tkr jämfört med 2023. Medlen har bland annat använts för utvecklingsinsatser som syftar till ett attraktivt och hållbart arbetsliv, kompetensutveckling i form av studiebesök hos motsvarande verksamheter i andra länder, karriärväxlingsinsatser och andra insatser för att säkra myndighetens framtida kompetensförsörjning. Rättsmedicinalverket bedömer att insatserna har ökat anställningsbarheten för berörda medarbetare och bidragit till kunskaper som gynnar myndighetens och individers utveckling.

Avsluta

Personalomsättningen bland tillsvidareanställd personal och provanställd personal, uppgick till 8,8 procent under 2024. Det är en minskning jämfört med både 2022 och 2023 då personalomsättningen var 9,2 respektive 10,3 procent. Minskningen från 2023 till 2024 beror till stor del på att personalomsättningen inom avdelningen för rättsgenetik och rättskemi har minskat, bland annat med anledning av det arbete som genomförts inom laboratorieverksamheten för att få flera att arbeta kvar inom verksamheten. Även inom avdelningen för rättsmedicin och på myndighetens huvudkontor har personalomsättningen minskat. Det rör sig dock om mindre förändringar.

Rättsmedicinalverket bedömer att den nuvarande personalomsättningen ligger på en rimlig nivå och att de senaste årens sjunkande trend är positiv då det bidrar till en bättre bemanning och kompetensförsörjning.

I samband med att en medarbetare avslutar sin anställning erbjuds avslutningsamtal i syfte att ta emot förslag till utveckling av verksamheten. Samtalen är värdefulla ur ett lärandeperspektiv eftersom synpunkter som förs fram ökar kunskapen om hur myndigheten kan bli bättre på att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare.

Sammanfattningsvis bedömer Rättsmedicinalverket att arbetet med kompetensförsörjning är tillfredsställande och tillgodoser myndighetens förmåga att fullgöra sitt uppdrag.

3.4.2 Internationellt samarbete

Rättsmedicinalverket har, enligt 2 § 8 förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket, i uppdrag att ansvara för internationellt samarbete inom sitt ansvarsområde.

Myndigheten har inte några formella samarbeten med andra länder eller utländska organisationer. Medarbetare från myndigheten deltar dock i olika internationella expert- och arbetsgrupper samt har kontakter inom forskningsområdet.

Under 2024 har rättsgenetiker från Rättsmedicinalverket deltagit i The Scientific Working Group on DNA Analysis Methods (SWGDM), en arbetsgrupp ledd av USA:s federala säkerhetspolis, FBI, för att utveckla riktlinjer för avancerade dna-analyser. Syftet har varit att säkerställa kvalitetssäkring och rättssäker användning av dna-teknik vid brottsutredningar och identifiering av avlidna.

Under 2024 har Rättsmedicinalverket såväl tagit emot internationella studiebesök som besökt verksamheter inom myndighetens område i andra länder.

Rättsmedicinalverket bedömer att myndighetens internationella samarbeten har motsvarat verksamhetens behov.

3.4.3 Kommunikation

Rättsmedicinalverket ska särskilt ansvara för information inom sitt ansvarsområde till andra myndigheter och enskilda. Det framgår av 2 § 7 förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket.

Rättsmedicinalverket bidrar till det offentliga samtalet genom aktiv kunskaps-spridning inom myndighetens expertområden. För att nå breda målgrupper använder Rättsmedicinalverkets olika kanaler. Myndighetens webbplats utgör basen med både beskrivande och fördjupande innehåll från de olika verksamheterna. Utöver detta finns Rättsmedicinalverket på LinkedIn, i första hand för att nå potentiella medarbetare men även för att sprida kunskap om verksamheten till allmänheten. En ny struktur för webbplatsens förstasida, som bättre visar nyheter och forskning, lanserades under våren. Startsidan är också tillgänglighetsanpassad utifrån gällande krav.

Kommunikationsinsatser har även under året genomförts i syfte att stödja myndighetens uppdragsgivare. Ett sådant exempel är arbetet med en ny informationsportal kopplat till rättsintyg. Målet är att portalen bland annat ska underlätta beställarnas arbete med rättsintyg. Ett annat exempel är myndighetens nära samarbete med Polismyndigheten inför en varning till allmänheten om den nya så kallade nädrogen metonitazen.

Rättsmedicinalverkets podd, Döden, hjärnan och kemisten, är en viktig kommunikationskanal. Genom podden kan myndigheten på ett pedagogiskt sätt diskutera intressanta frågeställningar och sprida kvalitativ kunskap om verksamheten till en intresserad allmänhet. Antalet lyssningar var under året 22 700, vilket är en minskning från 35 400 lyssningar föregående år. En trolig orsak till minskningen är att två av avsnitten under 2023, om psykopati och våld i nära relation, tillhör de mest lyssnade avsnitten sedan podden startade.

En annan viktig kanal för att nå allmänheten är media. Under året har ett antal nyheter kopplade till myndighetens verksamhet rönt medial uppmärksamhet. Bland de ämnen som uppmärksammats återfinns ny forskning om substansberoende inom rättspsykiatri samt implementering av en ny analysmetod, FORCE, inom den rättsgenetiska verksamheten. Därutöver har media rapporterat om nyheter kopplade till så kallade nädroger och frågor om dödsfall genom förgiftning.

3.5 Kostnader och intäkter per verksamhetsområde

De totala kostnaderna har ökat med 4 procent eller 30,6 miljoner kronor, varav 0,7 miljoner kronor utgörs av myndighetsgemensamma kostnader (Tabell 33). Kostnadsökningen är störst inom verksamhetsområdet rättspsykiatri där kostnaderna har ökat med 14,0 miljoner kronor, vilket motsvarar 5 procent. Inom verksamhetsområdet rättskemi har kostnaderna ökat med 8,3 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning på 6 procent jämfört med 2023. Verksamhetsområdet rättsmedicin har ökat sina kostnader med 5,7 miljoner kronor, vilket motsvarar en kostnadsökning med 2 procent. Verksamhetsområdet rättsgenetik har ökat sina kostnader med 2,5 miljoner kronor vilket motsvarar en ökning med 8 procent.

Tabell 33. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde¹

Verksamhetsområde	2022		2023		2024	
	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)
Rättsgenetik	32 758	4,9	31 216	4,3	33 760	4,4
Rättskemi	132 263	19,6	143 630	19,6	151 934	19,9
Rättsmedicin	239 822	35,5	266 472	36,4	272 170	35,7
Rättspsykiatri	270 258	40,0	290 708	39,7	304 798	40,0
Totalt	675 101	100,0	732 027	100,0	762 662	100,0

¹ Myndighetsgemensamma kostnader, 122 818 tkr för år 2024, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Rättsmedicinalverket har tilldelats utökade anslagsmedel som möjliggjort en högre kostnadsnivå jämfört med 2023. En uppdaterad priskalkyl inom rättskemi har under 2024 gjort att verksamhetsområdet i högre utsträckning än tidigare finansierats av anslag i stället för avgifter, vilket bidrar till att anslagsintäkten inom rättskemi ökat med 8,4 miljoner kronor jämfört med 2023. De sammanlagda anslagsintäkterna ökade med 25,2 miljoner kronor varav myndighetsgemensamma anslagsintäkter endast ökade med 1,4 miljoner kronor (Tabell 34).

Tabell 34. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde¹

Verksamhetsområde	2022		2023		2024	
	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)
Rättsgenetik	24 955	4,6	24 948	4,3	27 271	4,5
Rättskemi	50 599	9,3	55 950	9,6	64 321	10,5
Rättsmedicin	202 720	37,2	217 977	37,2	219 060	35,9
Rättspsykiatri	267 226	49,0	286 545	48,9	300 003	49,1
Totalt	545 499	100,0	585 420	100,0	610 656	100,0

¹ Myndighetsgemensamma anslagsintäkter, 99 013 tkr för år 2024, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Intäkter exklusive anslagsintäkter har minskat med 2,8 miljoner kronor under 2024 jämfört med 2023 (Tabell 35). Minskningen har skett inom verksamhetsområdena rättskemi och rättsgenetik, där rättskemi står för i stort sett hela den beloppsmässiga minskningen. Rättskemi har till följd av en uppdaterad priskalkyl en lägre belastning på avgifter vilket återspeglas i minskningen av intäkter exklusive anslagsintäkter. Verksamhetsområdena rättspsykiatri och rättsmedicin har var för sig ökat sina intäkter marginellt jämfört med föregående år. Myndighetsgemensamma intäkter är väsentligen oförändrade.

Tabell 35. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde¹

Verksamhetsområde	2022		2023		2024	
	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)	tkr	Andel (%)
Rättsgenetik	5 418	4,6	8 200	5,4	7 714	5,2
Rättskemi	73 382	62,5	88 823	58,3	85 340	57,1
Rättsmedicin	35 615	30,3	51 140	33,6	51 667	34,6
Rättspsykiatri	3 033	2,6	4 164	2,7	4 795	3,2
Total	117 448	100,0	152 326	100,0	149 515	100,0

¹ Myndighetsgemensamma intäkter, 3 397 tkr år 2024, har fördelats per verksamhetsområde i relation till personalkostnaderna.

Under 2024 minskade Rättsmedicinalverkets samlade överskott inom uppdragsverksamheten. Uppdragsverksamheten som helhet visade vid utgången av året ett negativt resultat om 2,5 miljoner kronor (Tabell 36).

Tabell 36. Utfall för Rättsmedicinalverkets uppdragsfinansierade resultatområden 2022–2024 (tkr)

Verksamhet	Ack över-/underskott t.o.m. 2022 ¹	Över-/underskott 2023	Budgeterade intäkter 2024 ¹	Intäkter 2024	Budgeterade kostnader 2024 ¹	Kostnader 2024	Budgeterat resultat 2024 ¹	Resultat 2024	Utgående ack över-/underskott 2024
Rättsgenetik ²	-7 143	1 931	8 000	7 017	5 033	5 791	2 967	1 225	-2 487
Rättskemi	8 530	1 143	72 623	76 493	75 230	78 766	-2 607	-2 273	7 400
Rättsintyg	246	443	36 180	39 032	35 884	38 782	296	250	939
Medicinsk åldersbedömning	-1 591	2 201	7 000	3 683	7 003	5 376	-3	-1 693	-1 083
Totalt	42	5 718	123 803	126 225	123 150	128 716	653	-2 491	4 769

¹ Enligt regleringsbrev för 2024.

² Enligt villkor i Rättsmedicinalverkets regleringsbrev får Rättsmedicinalverket under åren 2022–2024 använda anslaget för att hantera underskottet i myndighetens avgiftsfinansierade verksamhet avseende rättsgenetiska ärenden. Utgående underskott inom resultatområdet inkluderar reglering mot förvaltningsanslaget om 1 500 tkr. Se Not 21 i den finansiella redovisningen. Under 2022 gjordes en reglering mot förvaltningsanslaget om 3 589 tkr.

Avgiftsområdet rättsgenetik har sedan några år tillbaka ett stort underskott. I syfte att styra avgiftsområdet i balans höjdes avgiften kraftigt från och med år 2023. Trots höjningen har underskottet inte reducerats i den takt som budgeterats. Vikande ärendeinflöde är den starkast bidragande orsaken till detta. I bokslutet för 2024 har myndigheten täckt en del av underskottet med anslagsmedel (1,5 miljoner kronor) enligt villkor i Rättsmedicinalverkets regleringsbrev.

Inom avgiftsområdet rättskemi har det ackumulerade överskottet minskat med 2,3 miljoner kronor vilket gör att avgiftsområde nu är i balans.

Antalet expedierade rättsintyg 2024 blev högre än det antagande som gjordes i budgeten. Det innebär att såväl intäkter som kostnader överstiger budgeterad nivå. Avgiftsområdet hade ett ackumulerat överskott vid ingången av 2024 vilket ökat något som en följd av de ökade ärendevolymerna.

Under 2024 expedierades färre rättsmedicinska utlåtanden om ålder i asylärenden än tidigare år. Antalet ärenden minskade med 57 procent jämfört med föregående år, vilket fått till följd att intäkterna minskat kraftigt. Kostnaderna för bland annat upprätthållande av kompetens, kvalitetssäkring och vidareutveckling av metoden är inte möjliga att minska i motsvarande utsträckning. Åtgärder har vidtagits inför kommande år för att reducera underskottet, men minskade ärendevolymer försvårar arbetet.

4 Finansiell redovisning

I detta avsnitt skrivs alla belopp i tusentals kronor (tkr) om inte annat anges.

4.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter

	2024	2023	2022	2021	2020
Låneram hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	130 000	130 000	129 000	116 000	130 000
- utnyttjad	96 033	88 970	82 282	80 417	64 136
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
- beviljad i regleringsbrevet	21 000	21 000	21 000	21 000	21 000
- maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto hos Riksgäldskontoret					
- ränteintäkter	2 815	2 965	576	0	0
- räntekostnader	3 194	2 831	0	0	2
Avgiftsintäkter som disponeras					
- budget i regleringsbrevet	123 803	119 997	110 420	125 600	118 000
- utfall	139 603	142 797	111 370	119 755	127 402

	2024	2023	2022	2021	2020
Anslagskredit					
4:1:8 ap.1					
Rättsmedicinalverket					
- beviljad i regleringsbrevet	18 175	17 617	16 579	15 007	13 658
- utnyttjad kredit	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
- 4:1:8 ap.1					
Rättsmedicinalverket	6 766	14 998	16 539	15 116	3 849
Personal under året					
- antalet årsarbetskrafter	501	491	486	488	469
- medelantalet anställda	547	542	540	530	521
Driftkostnader					
- Per årsarbetskraft	1 472	1 444	1 347	1 260	1 246
Kapitalförändring					
- balanserad kapitalförändring	7 262	44	12 199	16 187	18 196
- årets kapitalförändring	2 491	5 718	-12 155	-7 577	-2 010

4.2 Resultaträkning

	2024	2023
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Intäkter av anslag (Not 1)	610 656	585 420
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (Not 2)	139 603	142 797
Intäkter av bidrag (Not 3)	7 071	6 529
Finansiella intäkter (Not 4)	2 842	3 000
Summa	760 171	737 746
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Kostnader för personal (Not 5)	-523 668	-491 878
Kostnader för lokaler	-91 054	-91 005
Övriga driftkostnader (Not 6)	-122 545	-125 886
Finansiella kostnader (Not 7)	-3 326	-2 943
Avskrivningar och nedskrivningar	-22 070	-20 315
Summa	-762 662	-732 027
VERKSAMHETSUTFALL	-2 491	5 718
TRANSFERERINGAR (Not 8)		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	1 914	3 386
Lämnade bidrag	-1 914	-3 386
TRANSFERERINGAR	0	0
ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING (Not 9)	-2 491	5 718

4.3 Balansräkning

	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR		
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Balanserade utgifter för utveckling (Not 10)	3 772	6 109
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar (Not 11)	2 843	816
	6 615	6 925
MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Förbättringsutgifter på annans fastighet (Not 12)	26 015	24 987
Maskiner, inventarier, installationer m.m. (Not 13)	63 950	54 575
Pågående nyanläggningar (Not 14)	0	3 065
	89 965	82 626
KORTFRISTIGA FORDRINGAR		
Kundfordringar	1 116	1 315
Fordringar hos andra myndigheter (Not 15)	25 051	29 354
Övriga kortfristiga fordringar (Not 16)	195	712
	26 362	31 381
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda kostnader (Not 17)	29 179	28 566
Övriga upplupna intäkter (Not 18)	-	596
	29 179	29 162
AVRÄKNING MED STATSVERKET		
Avräkning med statsverket (Not 19)	-6 766	-14 998
	-6 766	-14 998
KASSA OCH BANK		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret (Not 20)	66 234	77 295
Kassa och bank	35	35
	66 269	77 330
SUMMA TILLGÅNGAR	211 623	212 426

Balansräkning forts.	2024-12-31	2023-12-31
KAPITAL OCH SKULDER		
MYNDIGHETSKAPITAL (Not 21)		
Statskapital	545	545
Balanserad kapitalförändring (Not 22)	7 262	44
Kapitalförändring enligt resultaträkningen (Not 9)	-2 491	5 718
	5 317	6 308
AVSÄTTNINGAR (Not 23)		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	79	325
Övriga avsättningar	5 820	6 475
	5 900	6 800
SKULDER M.M.		
Lån i Riksgäldskontoret (Not 24)	96 033	88 970
Kortfristiga skulder till andra myndigheter (Not 25)	16 309	15 780
Leverantörsskulder	16 773	26 958
Övriga kortfristiga skulder (Not 26)	7 997	7 573
	137 113	139 281
PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Upplupna kostnader (Not 27)	60 013	57 201
Oförbrukade bidrag (Not 28)	3 280	2 836
Övriga förutbetalda intäkter	-	-
	63 294	60 037
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER	211 623	212 426

4.4 Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet 1:8 Rättsmedicinalverket (Ramanslag)					
ap.1 Rättsmedicinalverket	14 998	605 838	620 836	614 070	6 766

4.5 Tilläggsupplysningar

4.5.1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Rättsmedicinalverkets redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdag för löpande bokföring för räkenskapsåret har varit 2025-01-03.

I den finansiella redovisningen är beloppen avrundade till närmaste hela tusental kronor vilket kan medföra vissa summeringsdifferenser.

Anläggningstillgångar

Med anläggningstillgångar avses en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, till exempel tekniska anläggningar, maskiner, inventarier och transportmedel. Tillgångens anskaffningsvärde ska uppgå till ett belopp av 30 tkr och ha en ekonomisk livslängd på minst tre år. För förbättringsutgifter på annans fastighet, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till 100 tkr. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till 300 tkr.

I anskaffningsvärdet ingår kostnader för installation, transporter, tull och motsvarande. Tillämpad princip innebär att ett objekt som understiger det fastställda beloppet, men tillhör en fungerande enhet, läggs ihop med övriga objekt och räknas som en tillgång. För inköp av möbler och inredning ska totalt belopp per inköpstillfälle överstiga 100 tkr, om varje objekt var för sig understiger 30 tkr, för att klassas som tillgång.

De olika tillgångarnas ekonomiska livslängd är enligt följande:

Anläggningsgrupp	Avskrivningstid, år
Immateriella tillgångar	3–5
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–20
Maskiner och andra tekniska anläggningar	3–10
Datorer och kringutrustning	3–5
Transportmedel	3–10
Övriga inventarier	3–20
Konst	Ej avskrivning

Rättsmedicinalverket har undantagit vissa typer av tillgångar från tillgångsredovisning. Det gäller inventarier som utsätts för hårt slitage och bedöms ha en livslängd understigande tre år såsom datorer, mobiltelefoner samt möbler till rättspsykiatrins vistelseavdelningar.

Rättsmedicinalverket tillämpar planenlig linjär avskrivning.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp de förväntas inflyta med. Skulder har värderats till nominellt belopp.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 100 tkr.

4.5.2 Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron 2024 var 4,9 procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden, vilket är en minskning jämfört med 2023. Minskningen har skett i både kvinnors och mäns sjukfrånvaro och i alla ålderskategorier. Dessutom har även långtidssjukfrånvaron minskat. Störst minskning i procentenheter finns i sjukfrånvaron bland män.

Redovisning av anställdas sjukfrånvaro i procent

	2024	2023	2022
Total sjukfrånvaro	4,9	5,3	5,2
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) i förhållande till total sjukfrånvaro	55,3	58,0	46,2
Kvinnor	5,1	5,2	5,4
Män	4,4	5,6	4,9
Anställda yngre än 30 år	4,2	4,6	4,9
Anställda 30–49 år	4,8	4,9	4,8
Anställda 50 år och äldre	5,0	6,0	5,9

4.5.3 Ersättningar och andra förmåner

Råds- och styrelseuppdrag i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Ledande befattningshavare	Utbetald ersättning i kronor
Lars Werkström ¹ , GD, inga andra uppdrag	858 262
Lovisa Strömberg ² , t.f. GD, inga andra uppdrag	1 086 202

¹ GD t.o.m. den 31 augusti.

² Tillförordnad GD fr.o.m. den 1 september.

Insynsråd	Utbetald ersättning i kronor
Catarina Barketorp ¹ , ledamot i Nämnden för brottsskadeersättning	1 900
Måns Rosén ¹ , inga andra uppdrag	1 900
Stefan Einhorn ^{1, 2} , inga andra uppdrag	5 700
Juno Blom ³ , ledamot i Polismyndighetens insynsråd	0
Anna-Carin Gustafsson Åström, inga andra uppdrag	5 700
Carina Ödebrink ^{1, 2} , inga andra uppdrag	5 700
Mikael Damsgaard ^{1, 2} , ledamot i Ekobrottsmyndighetens, Kriminalvårdens och Säkerhetspolisens insynsråd	3 800
Göran Collste ² , ordförande i styrelsen för Centrum för tillämpad forskning vid Linköpings universitet	3 800
Cecilia Klerbo ² , inga andra uppdrag	3 800
Pär Lundqvist ⁴ , ledamot i styrelsen för Inera AB	1 900

¹ Förordnandet löpte ut den 27 mars 2024.

² Förordnades fr.o.m. den 28 mars 2024.

³ Entledigades fr.o.m. den 27 juni 2024.

⁴ Förordnades fr.o.m. den 27 juni 2024.

4.6 Noter

Not 1. Intäkter av anslag	2024	2023
Intäkter av anslag enligt resultaträkningen	610 656	585 420
Utgifter enligt anslagsredovisningen	614 070	588 806
Skillnad	3 414	3 386

Skillnaden mellan intäkter av anslag i resultaträkningen och nettoutgifter i anslagsredovisningen förklaras av att 1 914 tkr från statens budget använts för finansiering av lämnade bidrag. För 2024 förklaras skillnaden också av att Rättsmedicinalverket enligt villkor i regleringsbrevet får använda anslag för att hantera underskottet i myndighetens avgiftsfinansierade verksamhet avseende rättsgenetiska ärenden. Underskottet har täckts med 1 500 tkr.

Not 2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2024	2023
Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen		
Offentlig inköpsamordning	6 605	6 248
Konsulttjänster	1 601	2 985
Utbildning och konferenser	806	945
Uthyrning lokaler och utrustning	41	47
	9 052	10 225
Intäkter av uppdragsverksamhet		
Rättskemi	76 493	81 700
Rättsintyg	39 032	34 554
Rättsgenetik	7 017	7 494
Medicinsk åldersbedömning	3 683	8 735
	126 225	132 483
<i>varav tjänsteexport</i>	922	1 086
Övriga intäkter		
Fakturerade kostnader	4 113	80
Reavinst vid försäljning av anläggningstillgångar	210	-
Övriga intäkter	3	9
	4 326	89
Summa	139 603	142 797

Fakturerade lönekostnader har tidigare redovisats som intäkter av konsultuppdrag. År 2024 redovisas de som fakturerade kostnader. Övriga intäkter avseende 2023 presenteras enligt årets fördelning.

Not 3. Intäkter av bidrag	2024	2023
Statliga myndigheter	5 530	5 074
Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)	1 382	1 299
Övriga organisationer	158	156
Summa	7 071	6 529

Av bidrag från statliga myndigheter avser 3 000 tkr medel från Kammarkollegiet för genomförandet av två regeringsuppdrag.

Not 4. Finansiella intäkter	2024	2023
Riksgäldskontoret – ränta på räntekonto	2 815	2 965
Övriga finansiella intäkter	26	35
Summa	2 842	3 000

Not 5. Kostnader för personal	2024	2023
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier m.m.	323 181	302 527
<i>varav arvoden till insynsråd och uppdragstagare</i>	34	125
Arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter	191 724	179 111
Övriga kostnader för personal	8 763	10 240
Summa	523 668	491 878

Skuldförändringen avseende medarbetarnas upparbetade beredskapstid avser två år. Till följd av den ransomwareattack som i januari 2024 drabbade Statens servicecenters it-leverantör Tietoevry saknades uppgiften i bokslutet 2023.

Not 6. Övriga driftskostnader	2024	2023
Inköp av tjänster	83 255	80 421
Inköp av varor	33 412	38 005
Resekostnader	5 676	7 312
Övriga driftskostnader	202	148
Summa	122 545	125 886

Not 7. Finansiella kostnader	2024	2023
Riksgäldskontoret – ränta på lån	3 194	2 831
Övriga finansiella kostnader	132	111
Summa	3 326	2 943

Not 8. Transfereringar	2024	2023
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	1 914	3 386
Lämnade bidrag		
Universitet	-1 802	-3 276
Häktesbidrag till personer som genomgår rättspsykiatrisk undersökning	-112	-110
Summa	0	0

Not 9. Årets kapitalförändring	2024	2023
Årets resultat Rättsgenetik	1 225	1 931
Årets resultat Rättskemi	-2 273	1 143
Årets resultat Rättsintyg	250	443
Årets resultat Medicinsk åldersbedömning	-1 693	2 201
Summa	-2 491	5 718

Not 10. Immateriella anläggningstillgångar, balanserade utgifter för utveckling	2024-12-31	2023-12-31
Anskaffning IB	10 383	10 166
Årets anskaffning	-	217
Omklassificering till rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	-217	-
Anskaffningsvärde UB	10 166	10 383
Avskrivningar IB	-4 274	-2 092
Årets avskrivningar	-2 120	-2 181
Avskrivningar UB	-6 394	-4 274
Bokfört värde	3 772	6 109

Not 11. Immateriella anläggningstillgångar, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2024-12-31	2023-12-31
Anskaffning IB	10 544	10 964
Årets anskaffning	2 128	684
Omklassificering från balanserade utgifter för utveckling	217	-
Utrangering	-1 182	-1 104
Anskaffningsvärde UB	11 708	10 544
Avskrivningar IB	-9 728	-10 479
Årets avskrivningar	-319	-352
Utrangering	1 182	1 104
Avskrivningar UB	-8 865	-9 728
Bokfört värde	2 843	816

Not 12. Förbättringsutgifter på annans fastighet	2024-12-31	2023-12-31
Anskaffning IB	72 596	67 434
Årets anskaffning	5 053	6 089
Utrangering	-	-927
Anskaffningsvärde UB	77 649	72 596
Avskrivningar IB	-47 609	-44 899
Årets avskrivningar	-4 024	-3 637
Utrangering	-	927
Avskrivningar UB	-51 634	-47 609
Bokfört värde	26 015	24 987

Av det bokförda värdet består 3 764 tkr av anläggningstillgångar under uppförande.

Not 13. Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2024-12-31	2023-12-31
Anskaffning IB	190 678	183 254
Årets anskaffning	21 917	16 808
Årets överföring från pågående nyanläggningar	3 065	300
Utrangering	-8 523	-9 685
Anskaffningsvärde UB	207 137	190 678
Avskrivningar IB	-136 103	-131 643
Årets avskrivningar	-15 608	-14 144
Utrangering	8 523	9 685
Avskrivningar UB	-143 187	-136 103
Bokfört värde	63 950	54 575

Not 14. Pågående nyanläggningar	2024-12-31	2023-12-31
Anskaffning IB	3 065	300
Årets anskaffning	-	3 065
Årets överföring	-3 065	-300
Anskaffningsvärde UB	0	3 065
Bokfört värde	0	3 065

Not 15. Fordringar hos andra myndigheter	2024-12-31	2023-12-31
Kundfordringar	20 715	21 575
Momsfordringar	4 320	7 763
Övriga statliga fordringar	16	16
Summa	25 051	29 354

Not 16. Övriga kortfristiga fordringar	2024-12-31	2023-12-31
Fordringar hos leverantörer	-	559
Fordringar hos anställda	195	152
Summa	195	712

Not 17. Förutbetalda kostnader	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda hyreskostnader	20 214	19 994
Förutbetalda kostnader avseende serviceavtal och licenser	7 785	7 037
Övriga förutbetalda kostnader	1 180	1 535
Summa	29 179	28 566

Not 18. Övriga upplupna intäkter	2024-12-31	2023-12-31
Göteborgs universitet	-	596
Summa		596

Not 19. Avräkning med statsverket	2024-12-31	2023-12-31
ANSLAG I RÄNTEBÄRANDE FLÖDE		
Ingående balans	-14 998	-16 539
Redovisat mot anslag 04:01:008 Rättsmedicinalverket	614 070	588 806
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-605 838	-587 265
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-6 766	-14 998
Summa	-6 766	-14 998

Not 20. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	66 234	77 295
Beviljad kredit	21 000	21 000

Krediterna har inte nyttjats under året.

Not 21. Specifikation av myndighetskapitalet				
	Statskapital	Balanserad kapitalförändring avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2023	545	44	5 718	6 308
Ingående balans 2024	545	44	5 718	6 308
Föreg. års kapitalförändring	-	5 718	-5 718	0
Reglering underskott				
Rättsgenetik mot förvaltningsanslag	-	1 500	-	1 500
Årets kapitalförändring	-	-	-2 491	-2 491
Summa årets förändring	0	7 218	8 210	-991
Utgående balans 2024	545	7 262	-2 491	5 317

Not 22. Balanserad kapitalförändring	2024-12-31	2023-12-31
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättsgenetik	-3 711	-7 142
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättskemi	9 673	8 531
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Rättsintyg	689	246
Ackumulerat resultat t.o.m. föregående räkenskapsår Medicinsk åldersbedömning	611	-1 590
Summa	7 262	44

Det ackumulerade resultatet t.o.m. föregående räkenskapsår, per 2024-12-31, avseende Rättsgenetik har justerats med anledning av att myndigheten i enlighet med regleringsbrevet för 2024 täckt ackumulerade underskott med anslagsmedel. Underskottet har täckts med 1 500 tkr.

Not 23. Avsättningar	2024-12-31	2023-12-31
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående balans	325	870
Årets pensionskostnad	-72	-207
Årets pensionsutbetalningar	-173	-338
Utgående balans	79	325
Övriga avsättningar		
<i>Lokalt omställningsarbete</i>		
Ingående balans	6 475	6 776
Avsatt under året	645	903
Utbetalat under året	-1 300	-1 204
Utgående balans	5 820	6 475
Summa	5 900	6 800

Rättsmedicinalverket bedömer att 1 500 tkr kommer att förbrukas för lokalt omställningsarbete under kommande räkenskapsår.

Not 24. Lån i Riksgäldskontoret	2024-12-31	2023-12-31
Ingående balans	88 970	82 282
Under året nyupptagna lån	29 135	27 003
Årets amorteringar	-22 072	-20 314
Summa	96 033	88 970
Låneram enligt regleringsbrev	130 000	130 000

Avvikelsen mellan upptagna lån och det bokförda värdet av anläggningstillgångar är hänförligt till boksluts-transaktioner och ekonomiska händelser sent under året. Skillnaden justeras vid nästa lånetillfälle.

Not 25. Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2024-12-31	2023-12-31
Skatteverket, arbetsgivaravgifter	8 498	8 124
Leverantörsskulder m.m. till andra myndigheter	7 131	7 042
Skatteverket, momsskuld	680	615
Summa	16 309	15 780

Not 26. Övriga kortfristiga skulder	2024-12-31	2023-12-31
Innehållen skatt för egen personal	7 968	7 538
Övrigt	29	35
Summa	7 997	7 573

Not 27. Upplupna kostnader	2024-12-31	2023-12-31
Upplupen semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	38 189	37 836
Upplupen löneskuld inkl. sociala avgifter	19 828	17 483
Övrigt	1 996	1 882
Summa	60 013	57 201

Skuldförändringen avseende medarbetarnas upparbetade beredskapstid avser två år. Till följd av den ransomwareattack som i januari 2024 drabbade Statens servicecenters it-leverantör Tietoevry saknades uppgiften i bokslutet 2023.

Not 28. Oförbrukade bidrag	2024-12-31	2023-12-31
Inomstatliga	3 091	2 586
Utomstatliga	190	250
Summa	3 280	2 836

Det utomstatliga oförbrukade bidraget består av medel från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för ett samarbete gällande vävnadsdonation och forskningsmedel från Riksbankens jubileumsfond.

Specifikation tillhörande Not 28 (belopp i tkr)

Planerad förbrukning inom:					
Oförbrukade bidrag inomstatliga	2024-12-31	3 mån	3–12 mån	1–3 år	> 3 år
Forskningsbidrag, Vetenskapsrådet	2 381	243	728	1 410	-
Forskningsbidrag, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd	421	51	370	-	-
Forskningsbidrag, Linköpings universitet	288	-	288	-	-
Summa	3 091	295	1 386	1 410	

5 Tabell- och figurförteckningar

5.1 Tabellförteckning

Tabell 1. Antal expedierade rättsgenetiska ärenden per beställare och ärendetyp	11
Tabell 2. Måluppfyllelse, andel (%) rättsgenetiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod.....	12
Tabell 3. Handläggningstid för expedierade rättsgenetiska ärenden.....	13
Tabell 4. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	13
Tabell 5. Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp.....	14
Tabell 6. Antal expedierade rättskemiska ärenden per ärendetyp, uppdelat på kvinnor och män.....	16
Tabell 7. Handläggningstid för expedierade rättskemiska ärenden uppdelat på kvinnor och män samt totalt.....	17
Tabell 8. Måluppfyllelse, andel (%) rättskemiska ärenden som expedierats inom överenskommen tidsperiod.....	19
Tabell 9. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	20
Tabell 10. Antal expedierade utlåtanden efter rättsmedicinska undersökningar av avlidna	25
Tabell 11. Handläggningstid för expedierade rättsmedicinska obduktioner, uppdelat på kvinnor och män, mord och dråp samt trafikhändelser.....	29
Tabell 12. Antal expedierade rättsintyg, uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden, samt antal kompletteringar till rättsintyg.....	32
Tabell 13. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden.....	33
Tabell 14. Handläggningstid för expedierade rättsintyg, kroppsundersökningar respektive yttranden uppdelat på kvinnor och män	33
Tabell 15. Antal expedierade tandidentifieringar och handläggningstider	34
Tabell 16. Antal expedierade utlåtanden gällande medicinska åldersbedömningar i asylärenden respektive i brottmål	36
Tabell 17. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för män/pojkar.....	36
Tabell 18. Fördelning (antal) av möjliga svar i rättsmedicinska utlåtanden om ålder som utfärdats i asylärenden för kvinnor/flickor	37
Tabell 19. Handläggningstid för medicinska åldersbedömningar i asylärenden respektive i brottmål.....	38
Tabell 20. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	39
Tabell 21. Antal expedierade § 7-undersökningar, uppdelat på kvinnor och män, uppdelat på häktade och personer på fri fot, respektive uppdelat på ordinära § 7-undersökningar och § 7-vårdundersökningar.....	44
Tabell 22. Handläggningstid § 7-undersökningar, uppdelat på häktade personer och personer på fri fot, respektive uppdelat på kvinnor och män	45
Tabell 23. Rekommendation om rättspsykiatrisk undersökning (RPU) i ordinär § 7-undersökning respektive § 7-vårdundersökning	46

Tabell 24. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och personer på fri fot, samt kvinnor och män.....	48
Tabell 25. Handläggningstid för rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade och personer på fri fot, samt kvinnor och män.....	49
Tabell 26. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där anstånd har begärts ¹	50
Tabell 27. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar med bedömning av en allvarlig psykisk störning i expedierade utlåtanden	51
Tabell 28. Antal och andel (%) rättspsykiatriska undersökningar där lagstadgad tidsgräns för överföring till undersökningsenhet har överskridits samt medelvärde för antalet dagar som tidsgränsen har överskridits.....	52
Tabell 29. Antal rapporter om hot- och våldsincidenter vid de rättspsykiatriska undersökningsenheterna	54
Tabell 30. Antal expedierade riskutredningar och handläggningstider	56
Tabell 31. Utfall i riskutredningar.....	56
Tabell 32. Kostnad per ärende i kronor, avrundat till närmaste hundratal	57
Tabell 33. Redovisning av kostnader per verksamhetsområde ¹	63
Tabell 34. Redovisning av anslagsintäkter per verksamhetsområde ¹	63
Tabell 35. Redovisning av intäkter exklusive anslagsintäkter per verksamhetsområde ¹	64
Tabell 36. Utfall för Rättsmedicinalverkets uppdragsfinansierade resultatområden 2022–2024 (tkr).....	64

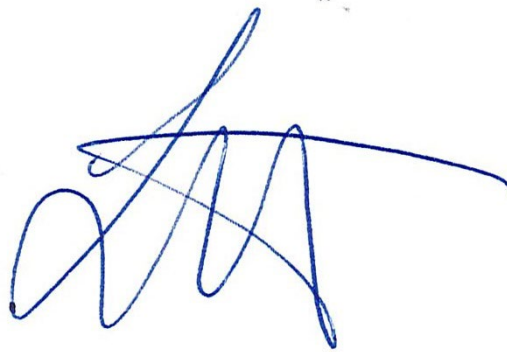
5.2 Figurförteckning

Figur 1. Antal expedierade rättskemiska ärenden till Polismyndigheten, totalt samt antal snabbare lagföringsärenden	15
Figur 2. Antal utförda rättsmedicinska obduktioner.....	23
Figur 3. Antal expedierade rättsmedicinska obduktioner, likbesiktningar och skelettundersökningar per dödssätt ¹	27
Figur 4. Antal expedierade rättsmedicinska obduktioner, likbesiktningar och skelettundersökningar per dödssätt, uppdelat på kvinnor och män ^{1, 2} ..	28
Figur 5. Antal expedierade rättsintyg, uppdelat på kroppsundersökningar respektive yttranden	31
Figur 6. Antal expedierade rättsintyg avseende misstänkta gärningspersoner respektive målsägande, uppdelat på kvinnor och män ¹	32
Figur 7. Antal donationsärenden och antal tillvaratagna vävnader	38
Figur 8. Antal expedierade utlåtanden efter § 7-undersökningar	43
Figur 9. Antal expedierade utlåtanden efter rättspsykiatriska undersökningar, uppdelat på häktade personer respektive personer på fri fot	48
Figur 10. Genomsnittlig beläggningsgrad per månad (%) vid undersökningsenheten i Göteborg	53
Figur 11. Genomsnittlig beläggningsgrad per månad (%) vid undersökningsenheten i Stockholm	53

6 Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 19 februari 2025

Lovisa Strömberg

TILLFÖRORDNAD GENERALDIREKTÖR